

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Vårnummer

Nr 4 • April 1942

Pris 50 öre

SE 6008

STOCKHOLM

A.-B. ABBETARNES TRYCKERI
Barnhusgatan 14, STOCKHOLM
Tel. 10 22 76, 11 11 92. Postgiro 47 39.
Rekommenderar sig för utförande av
böcker, tidskrifter, blanketter. Moderna
stilar. Snabbt utförande. Moderata priser.

**KORKMATTOR — VAXDUK
GÅNGMATTOR** m. m.
köpes bäst och billigast hos
Linoleum Aktiebolaget
ADOLF FREDRIKS KYRKO GATA 13

Julius Sjögren
Södermalmstorg 4 - STOCKHOLM
Allt inom branschen
Sportartiklar till humana priser

OHLSSONS
TEKNISKA FABRIK
STOCKHOLM
Tel. 25 68 81, 25 68 82

TJÄRA

Kooperativa Skrädderiet
Upplandsgatan 5, Tel. Växel 23 40 95
Beställning och Konfektion
för **HERR** och **DAM**

KJOLPLISSERING
i moderna veck och mönster, märkning,
hälsöm, brodering, stråveck, knapphål
och knappslagning utföres fort och väl.
Gamla plisséer ompressas. Order till
landsorten.
"SPECIAL" - STOCKHOLM
tel. 10 43 71. Malmkillnadsgatan 23

Ljunglöfs Litogr. A.-B.
Igeldammgatan 22
Tel. 23 37 50 STOCKHOLM Tel. 23 37 50
**BOKTRYCK - BLECKTRYCK
OFFSETTRYCK**

Gott dricksvatten
erhåller Ni säkrast genom brunnsborr-
ning. Vi utföra borrningar efter vatten i
såväl berg- som jordlager. Låt oss lämna
förslag på ordnandet av Eder vattenfråga.
**SVENSKA
DIAMANTBERGBORRNING A.-B.**
Kungsg. 44 STOCKHOLM Tel. 23 33 80

BETALD ANNONSPLATS

**STEN BORNES
BOKBINDERI**

Stora Nygatan 31 STOCKHOLM
Telefon 11 47 18

Förstklassigt utförande av alla
slags Bokbinderiarbeten

Vid behov av: Papperspåsar, Om-
slagspapper och Bindgarn m. m.,
vänd Eder med förtroende till

A.-B. CARL O. PALMGREN
— PÅSFABRIK & TRYCKERI —
Luntmakareg. 79 - STOCKHOLM
Tel. 30 40 50 - 30 08 04 - 30 88 50

David Forsberg & Co.
(Inneh.: EKENBERG & RYDBERG)
N. Stationsg. 103. Tel. 33 52 39, 33 76 99
UTLÄNDSKA TRÄSLAG o. FANÉR

I bilägarnas tjänst
för lägre bilutgifter
det är vårt program
**BILÄGARNAS INKÖPSCENTRAL
BILÄGARNAS INKÖPSFÖRENINGAR**

Vid val av Golvbeläggning rådfråga alltid
A.-B. BLIDBERG & PAHLMAN
Specialfirman för golv
Rådmansgatan 56 (inv. Sveavägen)
Tel.: växel 23 25 75
"RÄTT GOLV PÅ RÄTT PLATS."

Inga spruckna putsytor mer om vid re-
vetering användes **ARMERINGSMAT-
TAN IDEAL**. Armeringsmattan Ideal
är tillverkad av prima vassrör och galv.
trådduk och nedbringar reparationskost-
naderna i avsevärd grad. Stockholms Re-
veteringsfabrik, K. M. Johansson, Norr-
tullsgatan 34, Stockholm. Tel. 33 27 05.
Tillverka vanliga reveteringsmattor av
högsta kvalitet. Utför gipsrönningsarbeten
på entreprenad. **Infodra offert!**

ALINGSÅS

ALINGSÅS INSTALLATIONSBYRA
H. Holmgren
Norra Strömg. 24 - ALINGSÅS - Tel. 1 55
Utför kraft- & belysningsanläggningar.
Försälja Elektrisk installationsmaterial,
Armatur, Lampor, Kok- och Värmeappa-
rater. Radioapparater.

BETALD ANNONSPLATS

ALINGSÅS

Värmeledningar o. sanitära anläggningar,
vatten-, gas- och avloppsledningar
utföras av undertecknade omsorgsfullt
och till billigaste priser — Reparationer
utföras! — Infodra anbud!
Rörledningsfirman DAN STRANDBERG
(J. Larsson & J. Lundgren)
Villa Kullen - ALINGSÅS - Telefon 581

ÖSTGÖTA-BAGERIET
Norra Strömgatan 18, ALINGSÅS
Telefon 932
REKOMMENDERAS

Drick något gott och läskande!
Drick
NYÅS Läskedrycker
Vichyvatten, Sockerdricka, Pommac,
Lemonader
A.-B. NYA VATTENFABRIKEN
Telefon 308 ALINGSÅS Telefon 6 22

SJÖSTRANDS BLOMSTERHANDEL
Strömgatan 22, ALINGSÅS
Telefoner Affären 215, Trädgårdsg. 83
Blommor - Kransar - Buketter - Frukt

**ELEKTRISKA KRAFT- o. BELYSNINGS-
ANORDNINGAR**
Omlindningar av motorer och reparatio-
ner av övriga elektr. apparater utföres av
**ELEKTRIKER
HUGO PETERSSON**
Telefon 517 ALINGSÅS

KONFEKTIONS A.-B. GRIPENS
KVALITETSKLÄDER
ALINGSÅS
Landets förnämsta fabrikat
Telefon 4 43 ALINGSÅS

"GOTTIS" KIOSKEN
Kungsgatan 25 ALINGSÅS
Dagligen färska FRUKTER - KONFEK-
TYRER från Sveriges förnämsta fabriker.
Köp gott hos "GOTTIS"
— Tel. 9 88 —

Ät
THERNS BRÖD!
Tillverkat av bästa råvara
Tel. 2 68, Filialen 7 45

**SVEA PERSONS
HERR- & DAMFRISERING**
St. Torget 4
PERMANENT REALISTIK
— Telefon 5 09 —

BRÖDERNA TELL
Målerifirma
REKOMMENDERAS
Telefon 9 41 - ALINGSÅS

Marta Olssons Brödafär
Västra Kyrkogatan 2 ALINGSÅS
Telefon 9 04
REKOMMENDERAS

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

APRIL 1942

Utkommer en
gång i månaden

5:te årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon 41 39 99 Postgiro 154420
Kocksgatan 15, Stockholm

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND.

Arbetsterapi och yrkesutbildning

I De Lungsjukas Riksförbunds utlåtande över Nationalföreningens utredning ang. förbättrad tuberkulos-
efftervård framhölls betr. arbetsterapin på sanatorierna
att denna borde ordnas så att den innebure en förbe-
redande yrkesutbildning. I stället för att patienterna
som nu i många fall sker sysselsättas genom att tillgo-
dose sjukhusets behov av arbetskraft borde man i hög-
re grad inrikta sig på att bibringa dem sådana kunska-
per, som de ha nytta av efter sanatorievistelsen.

En dylik reform skulle emellertid förutsätta anstäl-
lande av kompetenta yrkeslärare och inredande av än-
damålsenliga arbetslokaler å sanatorierna landet runt.
Detta är ju framförallt en ekonomisk fråga, som måste
få anstå till normala tider, men det vore av stort värde
om man redan nu på de orter, där det är möjligt, gjor-
de försök i mindre skala med t. ex. anställande av
handarbets- och hemslöjds konsulenter, som vissa dagar
i veckan kunde besöka resp. sanatorier för att ge råd
och uppslag till vackra och praktiska handarbeten o. d.
Tidskriften Status har framlagt dessa synpunkter för
statens instruktör i hemslöjd, fru Mattis Hörlén, vilken
som bekant tagit initiativet till anställande av en hand-
arbetslärarinna vid Stockholms stads konvalescenthem
i Wårby. Fru Hörlén meddelar att hon för några år se-
dan sökt intressera vederbörande borgarråd för liknan-
de arrangemang vid Stockholms stads tuberkulossjuk-
hus och mötte därvid stor förståelse för saken. Emel-
lertid kom kriget och sedan har förslaget inte varit
aktuellt.

Detta är att beklaga. Stockholms stad med sin rela-
tivt välordnade social- och sjukvård borde känna det
som en förpliktelse att föregå med exempel när det
gäller lösandet av sysselsättningsfrågan på tuberku-
lossjukhusen. Ekonomiska skäl borde därvid inte be-
höva stå hindrande i vägen. Staden har ju f. n. två sto-
ra tuberkulossjukhus — utom mindre tbc-avdelningar

å andra sjukhus — och skulle t. ex. tillsammans med
Stockholms län kunna anställa en, ja, t. o. m. två kon-
sulenter eller lärare (för resp. manlig och kvinnlig
slöjd) som kunde ambulera mellan de olika sjukhusen
och sanatorierna. Ett dylikt arrangemang skulle vara
av stort värde inte minst därigenom att man av en
sådan undervisning och handledning kunde vinna rön
och erfarenhet för en blivande ev. omorganisation av
arbetsterapin vid landets sanatorier.

Den yrkesutbildning, som påbörjades å sanatorierna
borde sedan fortsättas efter sanatorievistelsen vid kon-
valescenthem och yrkesskolor. Det kan därför i detta
sammanhang omtalas, att Föreningen för lungsjuka i
Stockholm planerar att ingå till Stockholms stad med
hemställan att staden måtte ställa lämpliga arbetsloka-
ler till föreningens förfogande, vilka skulle användas
för undervisning av föreningens medlemmar i skoma-
keri, snickeri, sömnad m. m. och varvid i första hand
yrkesmän bland föreningens egna medlemmar skulle
anlitas som lärare. Ett liknande initiativ har tagits av
vår konvalescentförening i Luleå, som umgås med pla-
ner på inrättande av ett bokbinderi till vilket man skul-
le söka knyta myndigheter och institutioner som
kunder.

Dylika initiativ från de lungsjukas egna led äro att
hälsa med tillfredsställelse. Dels vittna de om att in-
tresset för yrkesutbildning och önskan att själva för-
sörja sig är levande bland landets tuberkuloskonvales-
center, dels är det mycket lyckligt att de lungsjuka ta
denna sak i egna händer. Härigenom undviks dyrbara
och ofruktbara utredningar och dessutom — det hus,
man själv byggt får ett alldeles särskilt värde.

Viktigt är att något blir gjort. Frågan om de lung-
sjukas arbetsterapi och yrkesutbildning är allt för an-
gelägen för att få förhalas i det oändliga

J. S—n.

Tuberkulosen hotar främst storstadsflickan

Silkesstrumpor eller undernäring bär skulden? — Obligatorisk undersökning i 18—20 årsåldern föreslås

Tuberkulosundersökning bör göras obligatorisk för kvinnor i ålder 18—20 år. Denna tanke framkastas av dr Gunnar Berg och pol. mag. Helfrid Engström, som i Hygiea lagt fram resultaten av en undersökning av tuberkulosdödlighetens utveckling i Stockholm under perioden 1911—1939.

Enligt denna undersökning har tuberkulosdödligheten undergått en mycket stark sänkning. Samtliga åldersklasser ha fått del av förbättringen, om ock icke i samma grad. Dödligheten i hjärnhinnetuberkulosen har avtagit i hög grad, vilket haft till följd en stark sänkning av de första barnårens dödlighet.

Vad särskilt gäller de unga kvinnorna visar under-

EN VÄLBEHÖVLIG UNDERSÖKNING.

Ett par socialt intresserade författare i Hygiea har lagt fram förslag om obligatorisk tuberkulosundersökning för kvinnor i åldern 18—20 år. En sådan åtgärd, vilken väl motiveras av den höga kvinnliga tuberkulosdödligheten i åldern 20—30 år, kan icke betraktas som en på något sätt extraordinär eller anmärkningsvärd anordning. Den ligger i direkt linje med det dispensära tuberkulosbekämpandet, och detta får väl betraktas som det hittills verksammaste medlet i detta arbete, skriver *Stockholms-Tidningen*.

Så väl som de större samhällena lämpa sig för noggrann genomforskning med dispensärernas tillhjälp, får det betraktas som anmärkningsvärt och beklagligt, att ett sådant steg icke tagits tidigare. Blir det nu av, får man emellertid hoppas, att det understödes av de berörda människogruppernas aktiva medverkan.

De unga kvinnor, vilka enligt förslaget skulle underkastas tbc-pröv, skulle ha all anledning till tacksamhet över detta utslag av social omvårdnad. Dels skulle givetvis härmed också öppnas möjlighet till god och billig läkare- och sjukhusvård, när så behövdes. Dels skulle uppmärksamheten i de enskilda fallen bli fäst på felaktigheter i livsföringen, vilka även i andra avseenden i längden kunna bli undergrävande för hälsan.

Men problemet är allvarligt även ur social synpunkt, vilket tidningen även påpekar:

Dålig mathållning, otillräcklig klädsel och undermåliga bostäder äro de faror, som i första hand hota den till storstäderna inflyttade kvinnliga ungdomen. En på bred bas företagen undersökning av dessa förhållanden skulle även skänka tacksamma riktlinjer för sociala ingripanden på ett viktigt, men hittills föga uppmärksammat område.

sökningen, att deras tuberkulosdödlighet icke minskat i samma takt som övriga grupper. De unga kvinnorna i storstaden äro sålunda relativt sämre ställda beträffande den inträdda allmänna förbättringen i tuberkulos.

Deras ogynnsamma ställning har av skilda läkare förklarats på olika sätt. En del vilja ge silkesstrumporna och för övrigt olämplig klädsel skulden. Andra anse, att det är den frivilliga undernäringen i samband med bantningskurer eller den påtvungna undernäringen på grund av kvinnornas dåliga avlöningsförhållanden, som är orsak till att kvinnorna i dessa åldrar icke i lika hög grad som männen och som kvinnor i andra åldrar kunnat tillgodogöra sig de förbättrade förhållanden, som inträffat i fråga om tuberkulosen. I den nu framlagda undersökningsrapporten anges som sannolik förklaring den betydande inflyttning, som förekommer just i de unga åldrarna. Genom denna inflyttning till storstaden bli de förut kanske tuberkulinnegativa kvinnorna utsatta för en tuberkulosinfektion, vilken i flera fall antar manifest form och får ett akut förlopp.

Då tuberkulosen alltjämt berövar samhället en allt för stor del av dess värdefullaste arbetskraft, understryker undersökningsläkarna att befolkningsfrågans utveckling i Sverige tvingar oss att utan dröjsmål i största möjliga utsträckning rädda ungdomen. Vi ha ej längre råd att låta en så stor andel av de fertila åldrarna gå förlorad. Ur fruktsamhetens synpunkt spelar tuberkulosen en långt större roll än vad som framgår av dödlighets- och även av morbiditetssiffrorna. Individer, som haft lungtbc, åläggas sig ofta en "frivillig sterilitet", även om den andra kontrahenten i äktenskapet ej varit lungsjuk.

Det framtida antituberkulosarbetet synes framgångsrikast kunna inriktas på de unga kvinnorna. Tuberkulosundersökning bör därför göras obligatorisk för kvinnor i vissa åldersgrupper, exempelvis 18—20 år.

För män erbjuder värnpliktstjänstgöringen den lämpligaste tidpunkten för att genomföra en rutinmässig tuberkulinundersökning och skärmbildsfotografering.

Utläkt tbc frikallar ej från värnplikt.

Vid årets inskrivningsförrättningar placerades de värnpliktiga enligt ett nytt inskrivningssystem i fyra olika besiktningsgrupper med hänsyn till yrkeskunskaper och fysiska förutsättningar. Regementsläkare Hugo Idhe i Örebro meddelar Nerikes Allmänna landstings läkare att numera bedömas eventuella defekter rent funktionellt, alltså efter den värnpliktiges arbetsförmåga i förhållande till hans sjukdom eller kroppsfel, varför antalet frikallade och tillfälligt odugligförklarade minskat. På 500 inskrivningsskyldiga blev förr 50 förklarade odugliga och 50 tillfälligt odugliga. Nu ha de siffrorna sjunkit med över hälften. Man placerar t. ex. tbc-infekterade, som visa prov på tillförlitlig läkning eller sådana fall, där primärinfektionen inte visat aktivitet under minst tre år även i de högsta grupperna.

Pensionsstyrelsens yrkesutbildande verksamhet och de lungsjuka

Av
Sekreteraren i
Pensionsstyrelsen
Kurt Mauritzon

Genom den på uppdrag av Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos verkställda utredningen angående förbättrad tuberkuloseftervård ha ett flertal problem, som sammanhånga med de lungsjukas förhållanden, blivit på ett mera allsidigt och ingående sätt belysta än som kanske tidigare varit fallet. För en var, som har någon anledning att fundera över hithörande frågor, torde det numera stå alldeles klart, att i allmänhet icke enbart en effektiv sanatorievård, åsyftande att i största möjliga utsträckning återställa den tuberkulöses hälsa, leder fram till det mål, som man bör eftertrakta: att placera den tuberkulöse på en sådan plats i samhällsmaskineriet, som han utan fara för sin hälsa, i måttet av sina krafter kan fylla och där han i största möjliga utsträckning får tillfälle att genom eget arbete förtjäna sitt uppehälle. Det behöver knappast närmare utvecklas, vilken vikt och betydelse uppnåendet av detta mål måste ha icke blott för vederbörande själv utan även — och icke minst — ur nationalekonomisk synpunkt. Det torde emellertid icke heller kunna förnekas, att realiserandet av detta mål är en sak, som den enskilde — då han efter en kanske flerårig sanatorievård åter träder ut i livet — mycket ofta icke av egen kraft mäktar åstadkomma. Därför bör samhället, såsom i ovan nämnda utredning ingående utvecklats, på olika vägar söka hjälpa vederbörande att nå detta mål — vi behöva med andra ord även en effektiv tuberkuloseftervård.

Det är en känd sak, att tuberkulosen företrädesvis drabbar de unga individerna, d. v. s. ofta sådana som kanske hava påbörjat, men icke hunnit avsluta en yrkesutbildning eller som icke ens kommit så långt. Det ligger därför nära till hands att tänka sig, att en av de vägar, efter vilka en förbättrad tuberkuloseftervård bör arbeta, just tager sikte på att genom yrkesutbildning bereda den som befinner sig i därför lämplig ålder möjligheter att, så snart hälsotillståndet så medger, vinna sin försörjning. Och i det följande skall jag något närmare söka att belysa detta problem, bland annat från utgångspunkten, i vilken omfattning och under vilka betingelser dylik utbildning kan beredas en lungsjuk genom pensionsstyrelsens försorg.

Såsom torde vara bekant bedriver pensionsstyrelsen en omfattande verksamhet av invaliditetsförebyggande slag. Inom denna intager yrkesutbildningen vid sidan av kurortsvården den viktigaste platsen. Det är begripligt, för att icke säga självklart, att för en invaliditetsförsäkring av den karaktär, som vår folkpensionering utgör, det föreligger ett betydande intresse att söka vidtaga sådana åtgärder, varigenom man förebygger en hotande invaliditet eller häver en redan inträdd dylik. Genom åtgärder av denna art åsyftar man att göra en person försörjningsduglig trots förhandenvaron av sjukdom eller lyte. I den mån detta lyckas, föreligger icke invaliditet i folkpensioneringslagens mening och följaktligen icke heller rätt till pension enligt denna lag. Samtidigt därmed fullföljes ett betydelsefullt humanitärt syfte: att skänka en individ den tillfredsställelse, som ligger däri, att han beredes möjlighet att genom eget arbete bidra till sin försörjning, att bliva en samhällsduglig medborgare i stället för att vara tvungen att under hela livet

gå utan inkomstbringande sysselsättning och erhålla sitt livs nödortfört på det allmännas bekostnad. Det måste slutligen sägas vara även ett nationalekonomiskt intresse att i största möjliga utsträckning söka tillvarata individens arbetskraft i produktionsprocessen. Den hotande befolkningspolitiska utvecklingen i vårt land accentuerar ytterligare detta intresse. Här sammanfaller problemet således med den särskilt på senare tider livligt omdiskuterade frågan om den "partiella arbetskraftens" ändamålsenliga utnyttjande i samhällets tjänst.

Pensionsstyrelsens yrkesutbildande verksamhet regleras till stor del genom en inom styrelsen under årens lopp rikt utvecklad praxis och endast i mindre utsträckning genom författningsbestämmelser. För den invaliditetsförebyggande verksamheten i sin helhet har emellertid av Kungl. Maj:t lämnats vissa direktiv, som återfinnas i vid olika tillfällen utfärdade kungliga brev. Det nu gällande, utfärdat den 5 maj 1939, är av följande lydelse.

" — — — — "

1. Finnes skäligen anledning antaga, att person, som vid varaktigt oförmåga till arbete är berättigad till pension enligt lagen den 28 juni 1935 om folkpensionering, eller till understöd enligt förordningen samma dag om invalidunderstöd, inom en nära framtid skall drabbas av sådan oförmåga, därest icke för ändamålet lämplig behandling, vård eller utbildning beredes honom, eller kan det förmodas, att person, som på grund av redan inträffad arbetsoförmåga tillerkänts folkpension eller invalidunderstöd, genom sådan hjälp åter kan bliva till arbete förmögen, helt eller delvis, äger pensionsstyrelsen föranstalta om beredande åt dylik person av behandling, vård eller utbildning, i den mån sådan eljest ej kan antagas komma till stånd eller där styrelsens ingripande på grund av andra förhållanden anses erforderligt.

Ej må vad sålunda föreskrivits utgöra hinder för beredande av dylik behandling, vård eller utbildning åt person, som ej uppnått sexton år, och ej heller åt person, som av annan anledning icke vid varaktigt oförmåga till arbete är berättigad till folkpension eller invalidunderstöd, där pensionsstyrelsen finner synnerliga skäl härför föreligga.

2. Behandling, vård eller utbildning, som ovan sägs, må meddelas allenast i de fall, då genom undersökning av legitimerad läkare eller på annat nöjaktigt sätt dessförinnan blivit uttrönt, att utsikter förefinnas att genom dylik hjälp förebygga eller, helt eller delvis, häva arbetsoförmåga.

Innan beslut om sådan behandling, vård eller utbildning genom pensionsstyrelsens försorg meddelas, bör tagas under omprövning, huruvida icke bidrag till kostnaderna härför må kunna påräknas från annat håll och göras till villkor för styrelsens ingripande.

3. Uti ifrågavarande avseende må följande kostnader bestriidas av de för sagda ändamål anvisade medel, nämligen för läkarundersökning och läkarintyg, läkarbehandling och vård å kuranstalt, sjukhus eller annan anstalt samt, där så med

uppenbar fördel kan ske och anstaltsvård icke kan erhållas eller icke lämpligen anses böra ifrågakomma, för vård hos enskilda, för anskaffande av bandage, konstgjorda lemmar och dylikt samt av nödvändig utrustning av kläder och dylikt under vårdtiden,

för den sjukas och honom åtföljande vårdares resor till och från läkare och anstalt och för underhåll under resorna ävensom för ersättning åt vårdaren,

för utbildning, anskaffande av nödiga arbetsmaskiner och verktyg eller — då synnerliga skäl tala därför — andra kostnader, som äro förbundna med igångsättandet av självständig verksamhet.

Kostnad, som här avses, må i regel icke för en och samma person överstiga 600 kronor eller beträffande utbildning 1,000 kronor för år, däri likväl icke inräknat vad som åtgår till läkarundersökning, anskaffande av läkarintyg samt resekostnad samt beträffande anskaffande av nödiga arbetsmaskiner och verktyg eller andra kostnader, som äro förbundna med igångsättandet av självständig verksamhet, 1,000 kronor.

4. Där pensionsstyrelsen finner omständigheterna sådant påkalla, äger styrelsen besluta, att pågående behandling, vård eller utbildning skall upphöra.

5. De närmare föreskrifter, som, utöver vad sålunda stadgats, kunna finnas erforderliga i avseende å sättet för ifrågavarande ärendens handläggning m. m., må meddelas av pensionsstyrelsen. — — — — —"

Av ovanstående framgår bland annat, att en förutsättning för bidrag till yrkesutbildning genom pensionsstyrelsen är att sådan icke kan antagas komma till stånd utan styrelsens medverkan. Äro vederbörandes egna eller försörjningspliktiga anhörigas ekonomiska förhållanden sådana, att kostnaderna för utbildningen böra kunna bestridas av vederbörande själv, är bidrag från pensionsstyrelsen icke att påräkna. Det skulle här föra för långt att närmare redogöra för gällande regler angående inkomst- och förmögenhetsförhållandenas inverkan på eventuellt bidrag från styrelsen. Det må endast framhållas, att årsinkomstens storlek spelar mindre roll än innehav av kapital och fast egendom. Fullständig medellöshet behöver i varje fall icke föreligga.

Av de utav Kungl. Maj:t fastställda direktiven framgår vidare, att yrkesutbildning kan ifrågakomma endast, när det genom undersökning av legitimerad läkare eller på annat sätt blivit tillfredsställande uttrönt, att utsikter förefinnas att genom dylik utbildning förebygga eller helt eller delvis häva arbetsoförmåga. Måste man säga sig, att utsikterna i detta hänseende äro ovissa, vare sig det nu beror på sjukdomens eller lytets art, bristande psykiska eller intellektuella funktioner eller annan orsak, föreligger anledning för pensionsstyrelsen att ställa sig avvisande. Det är å andra sidan klart, att den förefintliga eller hotande nedsättningen i arbetsförmågan icke får vara så oväsentlig, att vederbörande bör kunna uppnå självförsörjning utan styrelsens ingripande. Risk för invaliditet i folkpensioneringslagens mening inom en icke alltför avlägsen framtid måste ju alltid föreligga.

En förutsättning, som i viss mån kan sägas inrymmas i den förut angivna — utsikter till ett tillfredsställande utbildningsresultat — och som för övrigt ligger i sakens natur, är att yrkesutbildning icke bör tillgripas beträffande personer, som uppnått en ur utbildningssynpunkt alltför hög ålder. Man sätter icke gärna en person, som uppnått mogen ålder, hos en läromästare i och för utbildning under ett flertal år. En allmän erfarenhet giver vid handen, att förmågan att inlära ett yrke är störst under ungdomsåren, låt oss säga mellan 16 och 25 år. Därmed vill jag icke påstå, att pensionsstyrelsen aldrig lämnar bidrag till yrkesutbildning för personer, som icke befinna sig inom dessa åldersgränser. Vid en verksamhet som den förevarande bör man akta sig för att binda sitt handlande vid några stela, orörliga normer utan i största möjliga utsträckning

söka taga hänsyn till individen och hans personliga förhållanden och förutsättningar. Det förekommer också att bidrag lämnas till utbildning åt personer, som befinna sig utanför de nämnda åldersgränserna — i varje fall är det icke alltför sällsynt, att utbildning beredes sådana, som överskridit 25-års-åldern — dock rent undantagsvis, då de 30 åren överskridits. Av dem, som under år 1940 avslutade utbildning med bidrag från pensionsstyrelsen eller på vanförestanstalt, befunno sig 70,1 % i åldern 16—25 år vid utbildningens början. För "överåriga" vore en "omskolning" av något slag i vissa fall den lämpliga och effektiva hjälpen. De möjligheter, som i sådant hänseende hittills stått till buds, äro dock mycket begränsade. Pensionsstyrelsen har icke heller hittills bidragit till sådant ändamål (bortsett från kompletteringskurser i vissa fall till tidigare inlärt yrke). Numera har emellertid genom Statens Arbetsmarknadskommissions försorg på ett flertal platser i landet anordnats kortare kurser för omskolning av arbetskraft för verkstadsindustrien åt personer, som äro befriade från värnplikt. Pensionsstyrelsen har i åtskilliga fall, där verklig yrkesutbildning av åldershänsyn icke ansetts lämplig, hänvisat vederbörande att söka vinna inträde vid dylika omskolnings- eller, som de också kallas, beredskapskurser. Till dessa kurser lämnas icke bidrag från pensionsstyrelsen, men bidrag lämnas i regel av Arbetsmarknadskommissionen i form av arbetslöshetshjälp.

Ansökning om yrkesutbildning göres genom pensionsnämndens ordförande i den kommun, där vederbörande är bosatt. Densamma upprättas å särskilt, av pensionsstyrelsen fastställt formulär (n:r 124), innehållande uppgifter om ålder, civilstånd, egna och föräldrars ekonomiska förhållanden m. m. Ansökningen bör åtföljas av ett av legitimerad läkare utfärdat utlåtande, även detta å särskilt formulär (n:r 125 eller — då utlåtandet utfärdats av vanförestanstalt — n:r 123). Det må i detta sammanhang framhållas, att pensionsstyrelsen i vissa fall kan finna sig föranlåten att av eget initiativ upptaga frågan om beredande av yrkesutbildning till behandling; vanligen sker då detta i samband med ansökning om folkpension eller vid "efterkontroll" undersökning huruvida tidigare beviljad pension alltför bör utgå). Styrelsen kan t. ex. vid bifall till en ansökning om pension hava funnit det ovisst, om stadigvarande oförmåga till arbete må antagas föreligga för all framtid, och i varje fall funnit en förbättring i hälsotillståndet ligga inom möjligheternas gräns. Sådana fall bliva efter en viss tidrymd föremål för förnyad undersökning och prövning. Då det är ganska naturligt, att sådan observation ofta företages beträffande personer, som erhållit folkpension vid unga år, följer därav, att frågan om beredande av yrkesutbildning i sådana fall icke sällan kan bliva aktuell.

Sedan pensionsstyrelsen — efter samråd med någon av styrelsens läkare — på grundval av ansökningen och läkarutlåtandet fattat ståndpunkt till frågan, om förutsättningar för bidrag till yrkesutbildning föreligga eller icke, och denna fråga besvarats jakande, inställer sig i första hand det mycket viktiga problemet beträffande yrkesvalet. Det behöver knappast betonas, att utbildningens hela resultat till stor del kan bliva beroende på om avgörandet därom blir riktigt och att man därför måste nedlägga stor omsorg vid bedömandet av denna fråga. Det gäller här att taga hänsyn till en mångfald skilda faktorer, som kunna vara av betydelse i detta hänseende. Framst måste man taga hänsyn till vederbörandes anlag, begåvning, håg och fallenhet, skolunderbyggnad, energi, arbetsvilja och övriga personliga egenskaper. Givet är att sjukdomens eller lytets art och beskaffenhet även måste tillmätas stor betydelse. Man kan

(Forts. å sid. 10)

från FÖRBUNDSARBETET

MALMÖHUS LÄNS LUNGSJUKAS CENTRAL-ORGANISATION BILDAD

Representanter för Konvalescentföreningarna för tbc.-lungsjuka i Malmö, Lund, Landskrona och Hälsingborg ha varit samlade till möte i Malmö, varvid beslöts att bilda Malmöhus läns lungsjukas centralorganisation. Denna skall ha sitt säte i Malmö, och till dess styrelse valdes hrr Owe Bergh, Malmö, Algot Ericsson, Landskrona, J. E. Nilsson, Hälsingborg, Bror Andersson, Malmö, och Ingvar Stenqvist, Lund. Till styrelsesuppleanter utsågs hrr J. B. Ahlbom, Malmö, Folke Lantz, Landskrona, Inge Wahlund, Lund, samt Thure Grahn, Hälsingborg.

Styrelsen har konstituerat sig sålunda: Owe Bergh, ordf., Algot Ericsson, vice ordf., Bror Andersson, sekr., samt J. E. Nilsson, vice sekr.

Styrelsen för centralorganisationen skall inom kort ånyo sammanträda för att efter respektive organisationers hörande fastställa riktlinjerna för centralorganisationens verksamhet.

KALMAR KONVALESCENTFÖRENING

hade årsmöte onsdagen den 4 mars i Kalmar Folkets hus. Trots en bister nordavind hade en stor skara medlemmar mött upp. Vår avhållne ordförande hälsade samtliga välkomna, bl. a. 2 nya medlemmar. Till mötesordförande valdes Oskar Fransson, till mötessekreterare Harald Bäckman och till justeringsmän Sonja Carlsson och Linnéa Jonsson. Sedan en del skrivelser och rapporter behandlats företogs val av styrelse. Härefter upplästes styrelse- och revisionsberättelserna, som utvisade en god framgång för föreningen under det gångna året. Föreningen har fått god vind i seglen redan från början och behållningen från förra årets verksamhet skall användas till driftskostnader för föreningen. Den avgående styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet. Den nya styrelsen fick följande sammansättning: ordf. Carl Hellström (omval), v. ordf. Einar Jonsson (omval), sekr. Sigfrid Celander (omval), v. sekr. Karin Holgersson (nyval), kassör Brith Nordvander (omval). Till revisorer valdes Oskar Fransson, Oskar Johansson och Nina Carlsson. Suppleanter blevo Linnea Jonsson och Birger Holmgren. Till programkommitté valdes Sigfrid Celander, Gustav Andersson, Alfred Olsson och Mary Hällström med Brith Nordvander som sammankallande. Till allsångsledare utsågs frk. Greta Jonsson.

Efter förhandlingarna blev det samkväm varvid Brith Nordvander hälsade samtliga hjärtligt välkomna och vände sig då särskilt till musikkapellet "Thempis" som på nytt ställt sig gratuldispensären samt till Syster Signe och frk. Sigrid från Cepad samt till fredssången läste Brith Nordvander en av henne författad prolog "Låt oss i kväll glömma, hur världen i dag ser

Konvalescentföreningar

anslutna till De Lungsjukas Riksförbund:

BLEKINGE LÄN: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Karlskrona. Ordf. Ragnar Andersson, Strömsberg, Spjutsbygd, kassör Arvid Mattisson, Ekholmsstrand 18, Karlskrona.

BORÅS: SÄLKO (Södra Älvsborgs läns konvalescentförening). Ordf. Hugo Flodin, Stenkilsgatan 1, Borås. Tel. 150 66.

ESKILSTUNA: ELKÄ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. Manfred Norberg, Drakenskiöldsg. 7 (Tel. 44 67). Kassör Bertil Anderzon, Rosenfors, Skogstorp.

GÖTEBORG: Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (Tel. 11 96 02) Expeditionstid: 10—13 och 15—17, lörd. 10—14.

HÄLSINGBORG: De Lungsjukas Konvalescentförening, Hantverkareg. 4, Hälsingborg.

KALMAR: Kalmar Konvalescentförening. Ordf. Carl Hellström, Ståthållaregatan 13. Sekr. Sigfr. Celander, Box 731, Kalmar (Tel. 26 41).

KRISTIANSTADS LÄN: De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Ordf. Martin Persson, Box 932, Hässleholm. Sekr. Elisab. Borg, Osby. Föreningsmöten hållas i april och aug. månader.

LANDSKRONA: Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad, Lilla Strandgatan 15, Landskrona.

LULEÅ: Luleå Konvalescentförening ("Konscento") Ordf. Bertil Backman, Bergnäset, Luleå, Tel. 35 19 (säkrast mellan 18—19). Sekr. Göte Landström, Södra Strandgatan 27/29, Luleå. Lokal A. B. F. Föreningsmöten hållas 11 jan., därefter varannan söndag.

LUND: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Ingvar Stenquist, sekr. Axel Mårtensson. Exp. L:a Fiskareg. 4 (Tel. 49 90) Expeditionstid: 12—14. Föreningsmöten hållas första tisdagen i varje månad.

MALMÖ: Understödsföreningen för Lungtbc-sjuka i Malmö stad, Almbäcksgat. 2 B, Malmö.

MEDELPAD: Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening, Folkets Hus, exp. 3, Sundsvall. Ordf. Gottfr. Eriksson, sekr. Arthur Sandström. Exp. i Folkets Hus hålles öppen onsd. och lörd. 12—2. (Tel. 26 88).

STOCKHOLM: FLIS (Föreningen för lungsjuka i Stockholm), Kocksg. 15, Sthlm. Ordf. A. Fredin. Expeditionen Kocksgat. 15 hålles öppen torsdagar kl. 19—21, månd. och onsd. 13—15. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30.

STOCKHOLMS NORRA FÖRORTER: "Sako" (Förening för sanatoriekonvalescenter i Sthlms norra förorter). Ordf. Bertil Forsström. Sekr. Geron Andersson, Tel. 28 36 21.

UPSALA LÄN: Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Arne Karlsson. Sekr. Erik Jäll, Valsätra, Upsala.

ÖREBRO LÄN: Örebro Läns Patientförening.

ut". Därefter intogs det efterlängttade kaffet under angenäm samvaro. Efter ett musiknummer deklamerade Linnea Jonsson "Ungdom" av Ragnar Jändel. Sedan blev det kvällens stora skrattsalva "Lottas Fotografi" spelad av 3 medlemmar, varefter Oskar Fransson tog till orda och uppläste en av honom författad krissaga "Rödluvan och vargen". Efter ytterligare några timmars gemytlig samvaro avslutade ordf. mötet och tackade alla, varefter på förslag av Celander utbringades ett fyrfaldigt leve för Kalmar Konvalescentförening och dess framtid.

Ja, må vi alla konvalescenter runt hela vårt land inse nyttan

av medlemskap i länets eller platsens konvalescentförening. Låt ordstävets "Eniga vi stå, söndrade vi falla" bli av betydelse just för Dej och Ditt medlemskap i en konvalescentförening!

Samtidigt vill jag sända en hälsning till alla lungsjuka landet runt.

Karl-Sigfrid.

FLIS ÅRSMÖTE

FLIS, Föreningen för lungsjuka i Stockholm höll fredagen den 13 mars sitt årsmöte i H. S. B.-salen. Föreningens ordförande hälsade samtliga välkomna, varefter mötesförhandlingarna tog sin början. Till mötets ordf. valdes Emil Persson.

Styrelse- och revisionsberättelsen upplästes och godkändes och ansvarsfrihet beviljades den avgående styrelsen. Av berättelsen framgick, att medlemsantalet vid årsskiftet var 450, alltså en ökning med 250 under året. Av vid julinsamlingen influtna medel ha till jul utdelats 7,200 kronor. Vidare har föreningen startat en studiecirkel i svenska, matematik, bokföring och stenografi, och föreningen har bidragit med kostnaderna härtill.

I styrelsen omvaldes Albert Fredin, ordförande, Herman Kraft kassör, och nyvaldes till sekr. Gösta Schantz. Övriga styrelseledamöter omvaldes, nämligen Nils Gustavsson, Evert Andersson, Knut Berglund och Olga Nilsson. Till revisorer omvaldes Arvid Stühr och Axel Nilsson.

Vidare beslutade årsmötet söka tillstånd till ett lotteri.

Efter förhandlingarna utdelades 125 stycken fribiljetter till ett flertal teatrar, vilka Nöjeskommitténs ordförande, Carl Forsström, lyckats erhålla genom tillmötesgående av Stockholms teaterdirektörer. Härefter vidtog dans till tonerna av FLIS för tillfället förstärkta orkester.

Alfred.

Tuberkulosbekämpare

IX

Överläkare Nils Levin, Furs Sanatorium, Saleboda. Bekant bl. a. genom sina tuberkulinundersökningar bland barn i Blekinge.

(Teckning för Status av Ernst Akerblad.)

Finns det

något ombud för "STATUS" på Eder ort?

Om inte — insänd omedelbart nedanstående kupong och begär kommissionärsvillkor. Vår adress är:

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Kocksgatan 15, Stockholm. Tel. 41 39 99.

.....

Undertecknad anmäler sig som kommissionär och begär kommissionärsvillkor.

Namn: .....

Adress: .....

Postanstalt: .....

(Obs! Endast ordentliga och vederhäftiga försäljare göra sig besvär.)

GYNNA

STATUS annonsörer!

På förekommen anledning

meddelas härmed att

Tidskriften Status är

De Lungsjukas Riksförbunds enda officiella organ.

Överskottet å tidskriften tillfaller Förbundet — som är en sammanslutning av landets patient- och konvalescentföreningar — och disponeras utslutande av Förbundsmötet, som utgöres av ombud för dessa föreningar. Hittills har medel anslagits till bl. a. understöd åt konvalescentföreningar, studier vid sanatorierna, och radioapparater vid barnsanatorier.

Antituberkulosarbetet landet runt

Driften av tbc-anstalterna.

Statsutskottet tillstyrker k. m:ts proposition om riksdagens medgivande, att driftbidraget till tbc-avdelningen vid lasarettet i Värnamo skall beräknas efter de grunder, som gälla för A-anstalt, ehuru lasarettet är odelat, att landsting, som på grund av högre tbc-dödlighet inom länet åtnjuter förhöjt bidrag för egna vårdplatser, skall 1 juli i år—30 juni 1943 äga åtnjuta liknande förhöjning ifråga om bidraget till av landstinget disponerade vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier, nämligen landstinget i Jönköpings län för 60 vårdplatser, i Kalmar läns norra och södra landstingsområden tillhoppa 15 platser, i Gotlands län för 55 platser, i Västmanlands län för 15 platser samt landstinget i Västernorrlands län för 80 vårdplatser samt att till Jönköpings läns landsting får för tiden 1 juli 1941—30 juni 1943 utgå bidrag efter samma grunder för ytterligare 10 av landstinget å jubileumsfondens sanatorier disponerade vårdplatser.

Student under kontroll hela studietiden.

20 säkert pågående tuberkulosfall upptäcktes bland de 2,900 studenter, som under år 1941 läto undersöka sig på Stockholms studentkårers hälsovårdsbyrå. Av dessa studenter voro 1,350 förstagångsundersökta, medan de övriga 1,550 blevo kontrollundersökta. Glädjande nog visar statistiken ej hän på någon ökad tuberkulosfrekvens bland studenterna, snarare tvärtom.

— De flesta av studenterna tillhöra ju åldern 18—28 år, d. v. s. just de årsklasser i vilka tuberkulosen både absolut och relativt kräver sina flesta offer, meddelar hälsovårdsbyråns föreståndare, dr Gentz vid ett samtal med Sv. D. Den nyinskrivne studenten kommer alltså hit till undersökningen — det är visserligen inget tvång, men starkt önskvärt. Efter undersökningen blir han införd i vårt kortregister, och sedan bör han komma igen på kontrollundersökning en gång om året, även om han är fullt frisk. Praktiskt taget står alltså studenten under läkar-kontroll hela sin studietid här i Stockholm. Under de åtta år, som byrån existerat, ha vi undersökt cirka 8,000 studenter och nnyupptäckt mellan 250 och 300 tuberkulosfall. Av dessa ha cirka 100 erhållit sanatorie- eller sjukhusvård.

Tillbyggnad av Kungshults sanatorium?

Vid sammanträde med direktionen för Kungshults sanatorium behandlades bl. a. den inom direktionen ofta diskuterade frågan om ordnande av vårdplatser för de kroniska tuberkulosfallen, vilka icke äro berättigade till vård på vare sig Kungshults eller stadens avdelning på Spenshults sanatorium. Förste stads-läkaren dr G. Fischer lämnade för sammanträdet uppgift på det antal tbc-sjuka av denna kategori, som nu i brist på vårdplatser på så kallade B-anstalter, måste vistas i sina hem ute i staden. Då frågan om ordnande av anstaltsvård för de kroniska tuberkulosfallen är föremål för utredning genom Nationalföreningen mot tuberkulos och medicinalstyrelsen beslöt direktionen uppdraga åt förste stads-läkaren G. Fischer och sanatorieläkaren S. Brunk att vid besök i Stockholm taga närmare kännedom om riktlinjerna för ordnande av ifrågavarande anstaltsfråga. Den plan som dr Fischer härvidlag anser vara närmast att re-

kommendera är en tillbyggnad av Kungshults sanatorium och därmed dels slippa ifrån Hälsingborgs avdelning på Spenshults sanatorium och vinna vårdplatser för de sjuka — f. n. 46 patienter — som f. n. icke kunna få någon sjukhusvård.

Sinnessjukhusen härdar för tbc.

En röntgenundersökning av samtliga patienter på statens sinnessjukhus har föreslagits hos medicinalstyrelsen av överinspektören Erik Goldkuhl för att få utränt förekomsten av tuberkulos bland klientelet. Vid sina inspektioner av de statliga sinnessjukhusen har docent Goldkuhls uppmärksamhet tidigt fästs på den betydelse och det värde en ökad tuberkulosprofylax skulle få inte blott för sjukhusens patienter och personal utan även för samhället i dess helhet.

Docent Goldkuhl stöder sin framställning på en utredning av med. lic. C. H. Alström i Uppsala om tuberkulosdödligheten vid sinnessjukhus i olika länder. Det framgår av denna, att sinnessjukhusen utan överdrift kunna betecknas som veritabla smittohärddar för tuberkulos.

Kopparförening ny behandlingsmetod.

Under en längre tid har man försökt bekämpa tuberkulosen med hjälp av tungmetallsalter. De första försöken gjordes med guld, men detta visade sig medföra skadliga biverkningar och därför har man nu satt igång med kopparsalter.

Man har funnit en ny kopparförening, som kallas Ebosal, framställd av Bayer. Denna har kommit till stor användning på grund av att de lungsjuka tåla den. Behandlingen börjar med en dosering på 0,01 gram och stiger till 0,2 gram. Helhetsdoseringen ligger mellan 1,7 och 2 gram.

Preparatet sprutas in i blodet. Mellan doseringen på 0,01 gram till 0,1 ges det i regel 2—4 dagars paus. Efter behandlingen bättras patientens subjektiva välbefinnande och man märker också att en bättring av patientens objektiva lekamliga tillstånd inträder.

Detta yttrar sig genom viktökning och en minskning av uppkastningarna, gynnsammare blodbild, förminskning av kavernerna och till sist förkalkning av infektionsställena.

Tuberkulosen i Danmark har förvärrats. Medicine doktor Sigurd Cold omtalar i ett föredrag i danska tuberkulosläkarsällskapet att man kunnat konstatera en påtaglig försämring i tuberkulosens karaktär i Danmark under senaste året. Bland de nya fallen har det varit flera allvarligare angripna än tidigare år. Antalet fall har emellertid ännu inte stigit. Orsaken till försämringen är prisstegringen på nödvändiga näringsämnen samt bränsleknappheten.

HERMES MIXTUM

är namnet på den goda, mycket omtyckta, kupongfria och billiga kaffeersättningen.

Inneh. cikoria. EFTERFRÅGA MIXTUM!
Pris endast 1.16 pr ½ kilo.

Säljes i parti av

KAFFE A/B HERMES,

Sthlm 9. Tel. 45 12 32, 45 10 02, 45 10 45.

Säljes i detalj på c:a 1.000 orter över hela Sverige.

Pensionsstyrelsens... (Forts. fr. sid. 6)

icke sätta en person som haltar svårt, till ett arbete, som kräver någon större rörelseförmåga, eller placera en lungtuberkulös inom ett "dammigt" eller eljest osunt yrke. Även andra synpunkter än de nu angivna kunna spela viss roll vid yrkesvalet, t. ex. vilka utbildningsmöjligheter, som stå till buds inom vederbörandes hemort. En sådan omständighet bör dock icke få vara av avgörande betydelse. Yrkesvalet måste givetvis avgöras i samråd och efter överläggningar med vederbörande själv. Det är närmast pensionsnämnsordföranden i orten, som har denna viktiga uppgift sig anförtrodd. Pensionsstyrelsen tillställer honom ett formulär, upptagande åtskilliga frågor, vilkas svar äro avsedda att bilda grundval för bedömandet ifråga om yrkesvalet. Utredningen skall utmytna i ett förslag om utbildning i ett visst angivet yrke. För fullständighetens skull må följande nämnas. De vanföra (och därmed jämställas ur förevarande synpunkt fall av kirurgisk tuberkulos) utgöra den största sjukdomsgruppen bland dem som bliva föremål för yrkesutbildning genom pensionsstyrelsens försorg (i allmänhet representerar denna grupp icke mindre än 70 à 80 % av alla utbildningsfall). Beträffande dessa föranstaltar pensionsstyrelsen i regel om undersökning vid vanförestalt, såvida dylik icke nyligen ägt rum. Denna undersökning verkställes givetvis, innan styrelsen fattar närmare ståndpunkt till frågan om yrkesutbildning och följaktligen innan vederbörande pensionsnämnsordförande anmodas inkomma med utredning om yrkesvalet. Vid undersökningen på vanförestalten skall även sistnämnda fråga ingående utredas och anstalten har att i sitt utlåtande lämna förslag jämväl beträffande yrkesvalet. På så vis har pensionsnämnsordföranden, när ärendet sedermera kommer till honom, ett sakkunnigt uttalande att bygga på vid fullgörandet av sitt utredningsuppdrag. Här skulle för de lungtuberkulösa del en viktig uppgift kunna fyllas av de sociala kuratorerna vid sanatorierna, när sådana — som vi få hoppas — en gång komma att tillsättas.

Pensionsnämnsordförandens åligganden äro emellertid icke slutförda med den ovan nämnda utredningen. Det gäller ju även att söka få till stånd utbildning hos någon läromästare inom det yrke, som vid denna utredning befunnits böra komma ifråga, och även denna uppgift anförtros i första hand pensionsnämnsordföranden. Med det ovannämnda formuläret angående yrkesvalet följer ytterligare ett formulär, avsett att användas då förslag om utbildning hos viss yrkesidkare kan lämnas. Av det sagda följer att utbildningen ofta kommer att äga rum in-

om vederbörandes egen hemort. I allmänhet kan det också sägas vara ett önskemål, att så sker. Ofta blir på så sätt utbildningen billigare, därigenom att lärlingen under utbildningstiden kan få bo kvar i sitt föräldrahem. Den drygaste delen av utbildningskostnaderna hänföra sig ju vanligen till utgifterna för inackordering. Men icke enbart denna synpunkt talar för en utbildnings förläggande till hemorten. Det kan även vara av stort värde för eleven, att han har en intim kontakt med och ingående kännedom om de lokala förhållandena i orten. Icke minst betydelsefullt blir detta, när det vid utbildningens slut gäller att ordna den framtida försörjningen; han kan då i många fall i hemorten påräkna hjälp och stöd i en utsträckning, som på annat håll icke är att förvänta.

För att återgå till frågan om anskaffandet av läromästare må framhållas, att även i detta hänseende pensionsnämnsordföranden har fått sig ett maktpåliggande värv pålagt. Det är självklart, att utbildningens kvalitet och slutliga resultat i hög grad är avhängigt av mästarens kompetens, yrkesskicklighet och lämplighet att handleda en lärling. Som bekant är ju lärlingsutbildningen i vårt land icke på något sätt reglerad i lag, vilket får anses vara en svaghet. Åtskilliga försök hava ju också under årens lopp gjorts i syfte att få till stånd fastare former för lärlingsutbildningen. 1936 års hantverksakkunniga avgåvo 1938 ett betänkande jämte lagförslag angående lärlingsutbildningen inom hantverket och den mindre industrien. Statsmakterna hava emellertid icke ännu funnit sig föranlåtna fatta slutgiltigt ståndpunkt till problemet. Genom Sveriges Hantverksorganisation hava emellertid under årens lopp flera berömvärda initiativ tagits till åstadkommande av en viss reglering på frivillighetens väg av lärlingsutbildningen, bland annat i form av fastställande av vissa minimitider för utbildning inom olika yrken, enhetliga normer för bedömande av gesällprov o. s. v. En alltjämt föreliggande väsentlig svaghet är, att det icke finnes några regulativ mot att en icke kompetent eller i övrigt icke lämplig yrkesidkare anförtros utbildning av en lärling. När en pensionsnämnsordförande skall söka ordna en utbildning för pensionsstyrelsens räkning, måste han således vara noga med att tillse, att densamma lägges i rätta händer. I det förut omnämnda formuläret beträffande utredning om utbildning hos viss yrkesidkare hava lämnats åtskilliga anvisningar rörande ordnandet av yrkesutbildning. I dessa har även riktats en uppmaning till pensionsnämnsordföranden att såvitt möjligt samråda med ordföranden i vederbörande hantverksförening angående bland annat just föreslagen läromästares kompetens.

(Forts. i nästa nummer.)

BYGGNADSANSLAGET blir drygare

när Ni bygger
och inreder med
hård - halvhård - porös

KARLHOLMS A.-B:s FÖRSÄLJNINGSKONTOR, STADSG. 6, STOCKHOLM, TEL. 43 15 00

PÅSK

NU TANDS I SOLENS
 MILDA MORGONLJUS
 EN GYLLNE GLANS
 OCH DÖDENS SKUGGOR FLY.
 EN DAG NU BRÄCKER
 KLAR OCH HELIGT NY
 OCH LILJOR ÖPPNAR
 KALKARS STÄNGDA HUS.

EN GRAV HAR ÖPPNATS —
 LIVETS ÄNGEL GÅR
 TILL STÄNGDA RUM
 DÄR NATTENS MÖRKER RADT.
 ETT LEENDE, EN VIND
 SOM SUSAR BLOTT
 OCH ALLT PÅ NYTT
 SIN MENING ÅTERFAR.

PÅ JORD SOM SVARTNAT
 AV EN BLODRÖD STRÖM
 OCH JÄRNETS SADD
 HAR SKÖVLAT GRÄSETS ROT —
 EN DAGGVÅT ÄNG
 SKALL KYSSA ÄNGELNS FOT —
 I BLOMMOR LEVER NU
 EN GRAVLAGD DRÖM.

EN PÅSKENS MORGON
 BOR I SMÅRTANS RUM —
 TILL GRYNINGSDAGG
 FÖRVANDLAS NATTENS TAR.
 IGENOM MÖRKRET
 LIVETS ÄNGEL GÅR
 MOT SOL SOM TÄNDER
 LJUST MYSTERIUM.

NILS THORÉN.

Fritz Stenlund:

Stillsamma påskfunderingar

smält undan och utefter dikesrenarna lyste den gula hästhovsörten som solen. Videbuskarna buro svällande knoppar, som när som helst skulle brista. Nydaningen försiggick sakta men säkert.

När jag gick genom hagen och fick se Anderssons stuga ligga där i sin täppa, var det inte fritt, att jag kände avundsjuka mot den gamle kämpen, som nu dragit sig tillbaka från striderna. Han hade det fridfullt och bra.

Enligt gammal god svensk sed stiger han ut på trappan och hälsar mig välkommen. Där står han kämparak trots sin höga ålder. Vårviden leker med hans rufsiga, grå hår, och han kisar förnöjt mot den varma vårsolen. Med anledning av helgen har han tagit på sig en bländande vit, nystruken skjorta.

— Välkommen, pojke!

Och så räcker han mig sin väldiga näve, som är valkig och hård som ett stycke trä.

Stugan är nyskurad, mattorna nytvättade och kopparkärlden på spishyllan blänka som solen. Fuchsian på fönsterbrädan dignar under blommor. På spisen puttrar kaffepannan och på stora slagbordet ute i köket ligger en blommig duk. Där står hembakat bröd och nykärnat smör.

Jag säger någonting om, att här i stugan är lika rart som alltid förr.

— Så länge gamla Augusta tittar till mej och håller rent åt mej, så går det väl an, säger Andersson.

Ännu bär jag minnet av passionspredikan kvar inom mig, och jag talar om pionjärernas hårda kamp för sina idéer, om dem, som i arbetarrörelsens ungdom vågade träda fram och föra klasskamraternas talan.

— Jo, jag vet nog en hel del om det där, säger Andersson.

Och han berättar några bruksminnen. Han berättar om, när han blev uppkallad på brukskontoret för att att han på kamraternas vägnar begärt att få extra betalt för en natts arbete, när ån svämmade över en vårdag och fyllde smedjan med vatten. Inte nog med, att de fingo arbeta hela den natten, brukspatron krävde också, att de som vanligt skulle arbeta också den påföljande dagen. Arbetarna gingo med på detta, men de ville ha extra betalt för natten.

Det var då Andersson skulle få stryk på kontoret.

— Det blev nu ingenting av med den saken, sade Andersson, ty jag tog en bokhållare i vardera näven och slängde dom utför trappan.

Men det kom surt efter. Arbetarna lade ner arbetet. Det var en helt spontan strejk. Det fanns ingen fackförening på den

(Forts. å sid. 23)

Ibland känns det befriande skönt att för några dagar komma undan från jäktet och hetsen, att slippa gå med nerverna på helpänn och stundligen tänka på sitt arbete. Detta är i allmänhet inte förunnat oss vanliga enkla människor, som ständigt måste slita för brödfödan. Men så, mitt i de grå oxveckorna kommer en helg, och då måste man ta igen sig, antingen man vill det eller inte.

Jag brukar försvinna ute på landet någonstans, och då söker jag upp den lugnaste och fridfullaste vrå jag kan finna.

Jag minns en påskhelg.

Året hade sakta och motvilligt glidit fram till den tid, som av de religiösa kallas passionstiden. Det var för hela mänskligheten en lidandets och döds smärtornas tid. Överallt ute i världen dånade kanonerna och smattrade kulsprutorna och tusentals sinom tusentals unga män förblödde på slagfälten. För sina ideals skull och för sin tros? Näppeligen.

Det var en dyster tid, dystert kanske för dem, som gingo hemma i ständig ängslan, för kvinnorna, som fått utlämna sina män och söner att offras.

På långfredagen hade jag varit i kyrkan och hört berättelsen om Jesu lidande och död på korset. Det är en gripande berättelse, rik på dramatiska detaljer.

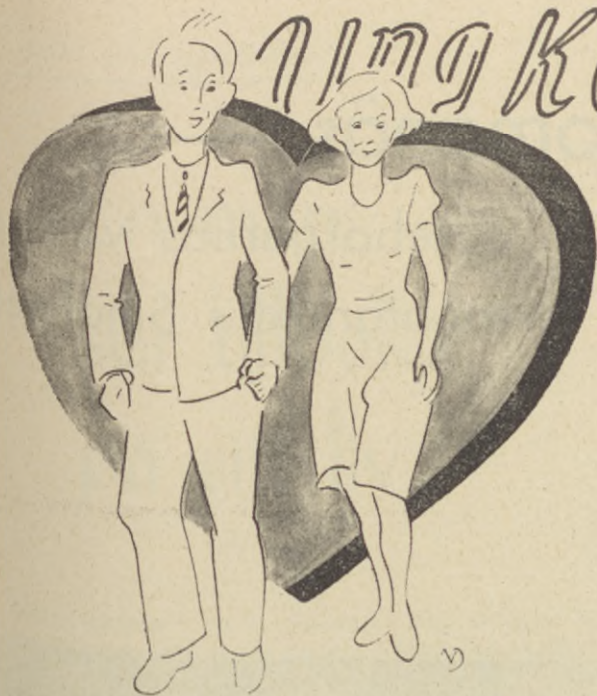
En man fick gå i döden för sin upproriska läras skull. Det var inte första gången i historien, och det blir med all säkerhet inte den sista.

På påskaftonen reste jag ut till landet, och på eftermiddagen gick jag den slingrande, smala stigen genom skogen fram till skogstorpet, där jag skulle hälsa på en gammal bekant, nämligen före detta bruksarbetaren, numera pensionären Andersson.

Här ute i naturen märkte jag tydligare än inne i stadens stenöken, att våren var på marsch. I söderslutningarna hade snön

Ring kärlek

Av Gästa Häglund

Han öppnade burken, tog en klick och gned med långsamma rörelser den smetiga krämen mellan sina handflator. Det doftade så gott och han såg sig belåtet i spegeln, under det att han med kammens hjälp försökte släta ut hårtofsen mitt uppe på huvudet, som envisades att spreta rakt upp, nästan som en tuppkam.

Mor stod vid bakkbordet och knådade degen. Hon tittade förstulet och leende på honom, men sade ingenting. Hon låtsades helt gå upp i sin sysselsättning, men kunde inte låta bli att kasta en blick på honom då och då, så hade hon aldrig sett sin pojke bära sig åt. Denna möda och detta hopplösa försök att få ordning och reda på de bångstyriga hårtestarna. Ja, mor inte bara ahade det, hon var förvissad. Pojken skulle träffa någon högst betydelsefull person. Men varken godsägaren eller by-handlaren, sådana personer var knappast värdiga den omsorgsfulla vården. Nej, det var nog en spirande kärlek, som väntande eller väntades någonstans i byns utkanter. Hon log igen och flätade samman degbitarna till en långbulle.

Dörren knarrade och far steg in, slängde sin mössa och slog sig ner vid bordet. Pojken fick brått att göra sig i ordning. Ett sista tag med kammen där bakom nacken, men hårtofsen var fortfarande lika envis. Den spretade och vajade upp igen, trots alla förnyade pomadaklickar på det stället. Han suckade djupt och kastade en sista, mönstrande blick i spegeln. Därefter satte han sig till bords och de åt under lång tystnad.

Oupphörligt gled pojkens blick mot väggklockan som tickade därborta i hörnet. Minutvisaren kröp sakta och betänkligt allt närmare timslaget.

Far såg en smula konstnerad ut. Han tittade på mor och han tittade på pojken. Han tittade på klockan och tittade på pojkens skinande kalufs. Det var något som han inte riktigt begrep. Hans pojke visade tecken till tydlig oro och där satt hustrun och småmyste för sig själv.

Han blev tvungen att säga något.

— Här luktar det som i självaste parfymaffären.
Mer sade han inte, men pojken blev plötsligt oroväckande

röd och skrapade med fötterna mot golvet. Så reste han sig snabbt, tackade för maten och tog på sig mössan. Men i nästa ögonblick åtrade han sig och hängde tillbaka mössan på spiken i väggen.

Far frågade var han skulle ta vägen och han svarade undvikande, att han tänkte ta sig en promenad. Hämta en nypa frisk luft.

— Jo, det kan nog behövas ibland, sade far och de gamla utbyte hastigt menande blickar. Både far och mor begrep.

Höstsolen hängde som en jättstor ost över åsen, när han kom ut på trappan. Luften var hög och klar och i talldungen intill kvittrade några småfåglar. Han drog ett djupt andetag och började gå i riktning mot hagen.

Under de skuggiga lindarna slog han sig ner och spejade ut efter vägen.

Länge hade han inte suttit, förrän han hastigt reste sig upp. Därborta rörde sig något på vägen. Det kom närmare och syntes vara en flicka. Hon gick med tveksamma steg och såg sig blygt omkring. Hon var barbent och de vita gummiskorna glänste mot den mörkbruna huden. Den allra finaste klänningen hade hon på sig och solstrålarna lekte kurragömma i hennes ljusa hår.

Det var alltså första gången.

Och man blir så osäker, så försagd och så nervös. Man är varken barununge eller vuxen, kallas för pojke och flicka rätt och slätt, och vet rätt litet eller ingenting om livet. Man vet bara att man har sett varandra någon gång och man väntar bara att återigen få ses. Inte för annat än att det är så spännande och underligt, det hela. Någoting i blickarna som säger att jag tycker om dig och du tycker *inte* om mig, men du ska få tillfälle att göra det, bara vi bli bekanta med varann. Ja, man är varken vuxen eller barnunge, men man är hela femton år och så är man kär och oerfaren.

Det var första gången de träffades på utsatt plats och tid. Han hade knappast väntat, att hon skulle komma. Nere hos handlaren bestämdes tidpunkten för mötet. Han hade sagt henne en tid och plats, mest på skoj, och först sedan han bjudit henne på karameller.

Och hon hade tagit honom på orden, för bäst vad det är så kommer hon gående rakt emot honom. Fast hon låtsades inte se honom först, förstås. Hon skulle nog ha travat förbi, om han inte tagit mod till sig och ropat sitt "hej, är du ute och går".

Och ändå var hela saken redan uppgjord. De hade ju beslutat att träffas.

Det var svårt att finna de lämpligaste orden, en sådan här gång. Han hade tänkt ut en massa saker i förväg som han skulle säga henne. Om vädret och skörden och krigshändelserna, sådant som äldre personer diskuterar om, när de råkas. Bara såsom en inledning, sedan skulle han komma fram med en massa förslag, var de kunde ta vägen. De kunde exempelvis klättra upp i berget, hoppa omkring däruppe, leka tafatt och titta på utsikten ett slag.

Men nu när han stod här och såg på henne kom det för honom, att hon kanske var för stor att göra sådant nu. Ja, kanske, hon var ju redan femton år.

(Forts. å sid. 25)

Romanäs —

göteborgarnas vackra
sanatorium i Småland

Det är nu omkring ett år sedan Göteborgs stad beslöt inköpa Romanäs sanatorium på småländska höglandet — ett av landets vackrast belägna. Vi visa här några bilder från denna komfortabla tillflyktsort för lungsjuka i Göteborg: överst slädparti, därunder musikunderhållning i dagrummet, t. h. avnjutes morgongröten, därovan exteriör av sanatoriet.

(Foto: Pressens Bild.)

Emil Hagström:

En man ser tillbaka på sitt liv

Dagen slocknar i väster. Mellan de höga granarna kommer skymningen så sakta, lägger sig först i dalsänkan, vandrar uppåt berget och höljer slutligen hela trakten i sina svarta slöjor.

Här rinner ödemarksvägen som en smal, ringlande orm mellan tuvor och stenar, över vida myrar där barvinterns isiga mossor kasar styggt under vandrarens steg, genom den luftiga björkliden, som i sommarsens dag stått så grön och skir, men som höststormen sopat ren med sin farande jättekvast, över tallmon där vinden dag och natt spelar genom kronornas mäktiga orglar och över forsens halkiga spång där ett enda felsteg kan kosta vandraren livet. Och den vägen leder till Svarttjärn, det ensamma torpet djupt inne på bolagsskogen.

Valfrid Skog vandrade en kväll den vägen. Till arbetsplatsen nerefter älven hade ett bud nått honom, och det budet förtalte att hans hustru behövde honom hemma i Svarttjärn. Hon hade blivit sjuk, fastän inte så svårt att folket behövt reda henne en bår, att på ödemarksvägen bära henne till bygd och läkare. Men det var illa nog i alla fall då hon var ensam på torpet, ensam att sköta kon och getterna och alla ting i gård och fähus. Ty Valfrid Skog hade hela långa sommaren, hösten och en stor del av vintern legat nerefter älven på förtjänst. Först i brädgård sedan med ett och annat påhugg i väntan på snön och timmerdrivningen i hemsbogen. Det var ett barvinterår, till förargelse för timmerfolk.

Men nu kunde väl inte snön vara långt borta, tänkte Valfrid Skog. Det var tid på att komma hem. Annars hade han väl knappast lyssnat till något bud. Han hade de senaste åren inte varit särskilt snar att hjälpa sin hustru med något. Han var en hård man, Valfrid, och arbetskamraterna brukade ibland säga, att han var lika oemottaglig för fruntimmersprat som han var snar att ta sig en sup.

Men nu gick han i alla fall på vägen hem till Svarttjärn. Och i mörkret tänkte han ett och annat. Snön skulle väl snart komma, tänkte han. Under alla år som han och Emma bott i Svarttjärn hade han aldrig misstagit sig på den reumatiska foten, som han trasat sönder under ett vagnshjul. Det var i ungdomen och foten hade hastigt blivit läkt, men den reumatiska värken hade han inte sluppit undan. Den hade följt honom genom alla år.

Åren gick sannerligen fort. Han tyckte inte alls det var

länge sedan han och Emma första gången gått den spångade stigen tillsammans. Det hade varit en dag om våren. Myrporsen hade börjat stöta i grönt, björkarna i liden hade stått så grant i sina skira blad och i alla träd och örter hade livet börjat sin pånyttfödelse till en ny sommar. Valfrid och Emma hade flyttat till Svarttjärn trots alla varningar. De hade flyttat dit därför att de inte haft någon annanstans att ta vägen. På sommaren, hade folk sagt, då kan det väl gå an. Men på vintern då mörkret kom då var det inte gott att bo tre mil från närmaste människoboning. Men Valfrid och Emma hade varit unga och de hade svarat olyckskorparna, att hade de bara varandra så skulle allting bli bra.

Tillsammans hade de snyggat upp ödestugan, där markens djur gått in och ut genom den trasiga väggen och där fåglar byggt bo i skorstenen. Tillsammans hade de odlat upp igenvuxna tegar och brutit ny mark. Tillsammans hade de också sått den första sädden och samman väntat skörden.

Ingen stor skörd hade de bärgat detta första år, ingen stor skörd hade någonsin blivit skördad i Svarttjärn. Snart hade nyodlingen blivit skjuten åt sidan av dagsverken för andra. Barnen hade också kommit och tarvat sitt av både tid och omsorg. Visserligen inga vidlyftiga kläder och ingen märkvärdig mat hade barnen fått därhemma, men då de sedan legat i kyrkbyn för att gå i skola då hade det kostat vackra pengar, tänkte Valfrid. Och bolaget som ägde torpet i Svarttjärn skulle punktligt ha sitt arrende. Nej, det hade inte varit lätt att klara alltsammans. Men de hade gjort det i alla fall.

Åren hade dragit iväg, det ena likt det andra. Tungt arbete i skog och mark, tungt arbete nerefter älven, tungt arbete på åkern. Det hade inte blivit många stunder över att tänka på annat än arbete och arrende och så barnen.

Barnen hade växt upp, fast de hade väl inte precis blivit som Valfrid och Emma tänkt sig att de skulle bli, till hjälp där

hemma. De hade hoppats att åtminstone yngste sonen skulle stanna på torpet eller på hemtrakten. Men då tiden kom att även han var flygfärdig tog han först plats i kyrkbyn, dröjde som de andra barnen allt längre mellan besöken i hemmet och for slutligen bort till städer och samhällen som hans föräldrar endast hört talas om, men aldrig fått tid eller råd att besöka.

Och nu var Emma sjuk. Hade varit ensam på torpet och hade väl liksom han, Valfrid, tänkt över det ena och andra. Hur livet runnit bort, hur deras dag skymde alltmer liksom dagen som slocknar bort över de mörknande bergen och myrarna.

En räv ylade någonstans i skogen. Men det lät inte som ett vanligt rävyll, tyckte Valfrid. Det lät som då en människa ropar i nöd. Och han kände med ens en oro som han sällan eller aldrig känt maken till. Och oron lade sig som en tyngd över bröstet och födde en ångest vilken kom svetten att sippra fram på hans panna. Och så styggt det frasade under varje hans steg. Hördes rakt som någon följde honom hack i häl. Men det var förstås bara inbillning, kanske också en följd av vad han druckit innan han rest hemåt. Men han måste ibland vända på huvudet för att se efter vad det kunde vara.

Nu var han ute på Långmyren. Där hade alltid funnits gott om hjortron på somrarna och i berget där ovanför hade höstarnas lingontuvor fyllt mången kont. I björkliden på andra sidan berget hade Emma mött honom en gång då han varit länge borta. Hon hade gråtit och han hade känt skammen bränna inne i bröstet. Men alla gånger sedan hade han inte känt någon skam. Emma hade gråtit, åh vad hon gråtit och lipat, tänkte han både skuldmedveten och förargad. Han kunde ännu höra hennes snyftningar. Hon hade varit så rädd att han skulle ha ramlat i forsen, men hon hade i alla fall inte fått veta hur nära döden han varit. Endast som genom ett under hade han lyckats klamra sig fast vid en sten så att han undgått virvlarna. Han hade förstås inte varit riktigt nykter. Fast det var inget farligt med honom. Inte alls värre än att han kunde klara sig. Han hade alltid klarat sig, tänkte han inte utan stolthet. Men så mindes han Emmas gråt och blev med ens mindre karsk. I stället för att trösta henne hade han farit ut mot sin hustru. Han mindes ännu de hårda, vinande orden som han piskat mot all hennes undergivna vänlighet. Och han hade knuffat till henne. Inte mycket hade han knuffat henne. Hon hade väl halkat.

Sedan den kvällen kom något hårt mellan dem. Han förstod i denna stund vad det var som skilt dem åt. Hans eget dåliga samvete. Men han ville inte ge sig. Han drack upp förtjänsterna medan hon satt och svalt därhemma. Han söp för att glömma allt han gjort henne.

Men nu var han i alla fall säker på att någon följde honom. Han hörde stegen alldeles tydligt. Och han måste stanna för att lyssna. Men stigen låg öde och tyst. Trots detta tyckte han

att skogen var full av svarta gestalter. Bara stubbar och stenar, hörde han sin egen röst stamma fram, bara stubbar och stenar. Men han kunde inte komma ifrån skräcken som bröt fram ur sitt gömställe längst inne under mollskinsvästen. Och det mörka och onda och farliga tycktes honom bli allt starkare. Det onda och mörka och farliga som var hans eget jag, kröp, krälade och vällde fram ur varje snår och klyfta. Allt han tänkt, allt han gjort under de långa år då han församlat sin hustru och sina barn, allt detta hade nu på en gång samlat sig omkring honom på den svarta ödemarksvägen.

Valfrid Skog såg sig själv gå i en ödemark, årens ödemark där mörkret var ännu tyngre än här på bolagsskogen, där inget ljus från vänliga stjärnor eller stugfönster någonsin hade lyst eller skulle lysa, en ödemark där himlen var tung och svart som ett källarvalv. Men i denna ödemark kom Emma emot honom. Och hon var blid och ljus och vänlig som den där kvällen i björkliden. Och han tyckte att det kring hennes hår var ett sorts sken som inte var av denna världen. Ett sånt där sken som kring jungfru Marias huvud på tavlan över kammarsoffan mitt emot tavlan med Människans åldrar. Han försökte tänka på Människans åldrar, trappstegen upp och ner genom livets vedervärdigheter, men det blev inte mycket bättre att tänka på den. Och förresten såg han i alla fall Emmas ansikte. Och skenet kring hennes hår. Den gången hade han visserligen sett att det var aftonrodnaden som skint, men nu inbillade han sig att det var något annat, något förmer. Det var hennes blida väsen, hennes tålmod och allt sånt, trots vad allt han gjort henne.

Och i den stunden kom en ny rädsla över honom. Hans tanke löpte före till Svarttjärn. Och han såg henne ligga onaturligt stilla under lapptäcket. Hennes ögon skulle aldrig mer öppnas, hennes mun aldrig mer tala till honom, hennes händer skulle aldrig ge honom de smekningar som han nu efter långa år längtade efter. Han såg sig själv ligga vid hennes säng och han kände hur gråten bröt fram, droppade nerför de barkade kinderna, satte sig i mustaschen och letade sig in i mungiporna. Det smakade salt. Och bittert.

Detta såg och kände Valfrid Skog då han hastade hemåt på ödesmarksvägen, ty ensamheten är ett underligt sällskap. Den föder många underliga tankar på både gott och ont.

Efter den långa vägen genom mörker, ångest och fasa stod Valfrid Skog slutligen på backen ovanför Svarttjärn och såg det röda lampsken som sade honom, att alltsammans bara varit en ond dröm. Och i samma stund började snöflingorna falla över ödemarksvägen, snön som skulle skyla allt fult och svart, snön som skulle ge honom arbete på hemskogen. Han kände sig glad om hjärtat, riktigt glad kände han sig. Men inkommen i köket till Emma sade han i alla fall bara som så, att nu hade det börjat snöa och att hans reumatiska fot var den säkraste väderleksspåman han någonsin hört talas om.

Erhålles i alla apotek.
Flaska kr. 3.35

Vid hosta

Tussipect

Rudolf Vänrlund:

Ett par nya byxor

Lund hade knappt hunnit innanför dörren på lördagseftermiddagen förrän hans hustru steg fram till honom och hastigt viskade:

— Nu har jag köpt dom i alla fall, Per!

— Åh, sade han och visslade till lågt.

I detsamma steg Lill-Per fram i dörren till kammaren. Redan då han kom hem från skolan hade han, med ett barns intuitiva skarpsyn för sina mödrar, lagt märke till att det var något ovanligt med henne, något ivrigt och spänt. Bara detta hade kommit honom att följa henne uppmärksamare än vanligt med blickarna. Och för övrigt tycker en sju års pojke, åtminstone en intelligent pojke, inte om att man viskar i hans närhet. Han avbröt dem häftigt:

— Va' viskar ni om för någe?

— Åh, ingenting, ingenting, lugnade modern undvikande.

— Varför viskar ni då, insisterade han med barnsligt skarp logik.

Föräldrarna skrattade lågt, i det de gävo varandra en snabb blick; i bådass ögon skulle en uppmärksam iakttagare kunnat avläsa någonting liknande ett belåtet utrop: "Hör på den — vilken grabb vi har!" Men hon vände sig genast bort och började som vanligt duka bordet. Mannen fläkte av sig arbetsblusen och den rödrutiga bomullsskjortan; då han tvättade sig dök han in nästan med hela överkroppen under vattenledningen och frustade vållustigt i moln av tvällödder och kaskader av vattenstänk. Pojken betraktade dem fundersamt, ja, misstänksamt ännu en halv minut, men återvände sedan till sina läxor i kammaren.

Så fort Lill-Per somnat på kvällen tog modern fram de nya långbyxorna ur gömstället högst uppe i garderoben. Hon vecklade andaktsfullt av omslagspapperet och bredde ut plagget på köksbordet.

— Ja, här ä de' nu, sade hon och försökte se affärsmissig ut, de har gylf och fickor och allting. Och inte blev de så dyra som jag trodde, heller.

— Jaha, sade han och tummade med sakkunnig min på tyget, de ser ju hyggliga ut.

De sutto tysta en stund och betraktade plagget eftertänksamt, som om de försökte räkna ut vad det skulle komma att betyda för pojken. Modern hade alltid sytt hans kläder av mannens avlagda, enkelt, rätt upp och ner: han hade alltid långt i förväg fått följa hennes mödor med sax och nål. Men en dag för mer än två månader sedan hade han kommit hem från skolan, där han börjat i första klassen, och berättat att en av pojkarna hade långbyxor, inte sådana där vanliga "plus-fors", utan riktiga långbyxor. De hade märkt avund i hans röst. Och så bestämde sig för att till våren skulle han också få riktiga långbyxor.

Till sist reste sig fadern och sade med ett förläget skratt, avbrytande den generande högtidliga stämningen:

— Ja, då går vi väl in till stan och tittar på cirkusen i morgon, då.

Vid tiotiden på förmiddagen kallade modern in pojken, vilken redan ränt ut, och sade:

— Nu ska vi klä om oss, Lill-Per, och gå in till stan ett tag.

Han såg handfallen ut; endast vad han själv visste hade han redan de bästa kläderna på sig. Då tog hon fram byxorna hon hållit bakom ryggen:

— Här ska du få se!

Han flämtade till och ryggade bakåt som av djup bestörtning; ansiktet blev först alldeles vitt, sedan vit och rödfleckigt av sinnesrörelse.

— Ä' de — ä' de mina? frågade han viskande.

Hon nickade, plötsligt djupt upprörd själv.

— Ska jag hjälpa dig på med dom?

— Nej, sade han, och slog över så att rösten lät häftig, ja, ilsken. Så tog han med nästan skygg försiktighet emot plagget och stod en stund och vred och vände det hit och dit, som om det var en ny leksak, vilken han måste undersöka länge för att komma underfund med dess användning, dess olika lockande möjligheter.

— De' ä' kanske bäst jag hjälper dig i alla fall, anmärkte hon

APRIL

I.

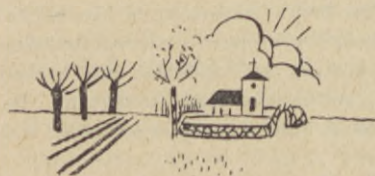
En jänta sågs glänta på dörren helt nyss,
skynda ut och ta fatt henne, om du det kan!
April, ha, april! Du till famntag och kyss
inte fångar den flickan så hastigt minsann!
Ty den jäntan, som tittade in, när en pust
slog upp dörren så vårdslöst, det var och det är
själva jungfru April, det är just hennes lust,
hennes käraste nöje att skämta så där.

och blåaste blått,
och än uti tårar hon sitter
och gråaste grått.
Men den som blir gramse och purken
vid hyssen hon gör,
är gammal i själen och murken
och saknar humör.
För hur hon än tricsar och schåsar,
det hon är ändå,
som högt över skogar och åsar
gjort himlen så blå.
Hon gråter i blänkande skurar
en glittrande tår,
och hur hon oss gäckar och lurar,
hon lovar oss — vår.

II.

Så tyckmycket nyckfull hon leker
med dagarnas tal.
Ibland hon med solsken dig smeker,
Ibland är hon sval.
Och än hon dig dårar med glitter

bekymrat när hon såg hur hans ögon blevo blankare och blankare och läpparna skälvde en aning, som var han färdig att börja gråta.

— Neej, svarade pojken åter, ännu buttrare.

— Låt grabben försöka själv, inföll fadern och skrattade till. Han kände sig stolt över sonens självständighetsvilja. Lill-Per gav dem både en avvisande blick och gick in i kammaren. Han stängde dörren efter sig. De tittade på varandra och logo i en tyst överenskommelse att låta honom vara i fred. Men efter en stund kunde de inte låta bli att försiktigt glänta på dörren och glutta genom den uppkomna springan. Han höll då på med knapparna; han var våt i pannan av svett, händerna darrade. De gjorde sig själva i ordning. Då och då hörde de hur han gick därinne, med långa, hårda steg tvärs över golvet. Fadern skrattade tyst och sade att "han prövar fallet". Modern ruskade på huvudet — hon kände sig av någon orsak uppskakad — och tillfogade:

— Såg du — såg du hur hemskt glad han blev?

Efter en halvtimme ungefär kom pojken ut. Han hade kört

ner händerna — och det syntes genom tyget att de voro hårt knutna — i fickorna och anlagt en stelt behärskad min, minen hos en människa som till intet pris i världen vill visa sina känslor för yttervärlden.

— Ska vi gå då, frågade av abrupt.

— Hur känns dom, frågade fadern leende i stället för att svara.

— Men jag trodde vi skulle gå snart, utbrast pojken otåligt.

— Ja, ja, strax, inföll modern ängsligt. En minut senare kommo de i väg.

*

Värvädret var högdramatiskt. Solen strålade över det spirande gräset och återspeglades i hästhovsörterna i dikesrenarna när de tre människorna stego ut ur stugan. Men de hade knappt hunnit förbi knuten förrän de möttes av en rykande vind-
il, bärande med sig en vild skur av hagel, som smattrade och hoppade kring deras fötter och på ett ögonblick försilvrade hela nejden. De gingo skrattande muntert böjda mot vinden. Lill-Per tittade ner på sina byxor, som trummades av hagelkornen

III.

Aprilus, så heter månaden på klingande latin,
av verbet aperire kommer namnet (man på språk är fin)
och dess betydelse är öppna — är det fattat och förstått?
Då öppnar jorden sig, då öppet svallar havet vid vår
strand,

thy låt oss hoppas, att importen också öppnas till vårt
land.

En kaffelast allt utifrån det soliga Brasilien,
den skulle vi exempelvis nog gärna se igen.
Och eftersom april dock är april, det inte är fy skam
om litet kol — tja, cirka tusen ton — kan hit sig leta
fram.

Ack ja, man drömmer litet ljusblått i den blånande
april,
då öppnar hjärtat sig på gavel vitt, och längtan slår
sin drill.

När öppnas bikten till den fred vi längtar efter mer
än allt,
när mjuknar hatets vindar, som därute blåser vasst
och kallt?

IV.

”Gräsmånad”. Ja, i almanackan står det faktiskt.
Men bonden ser det utan tvivel mera praktiskt,
i lagår'n står hans kor och tuggar tåligt löv och vass,
och knappast lär han skörda gräs, så det blir några lass.

och smeto tätt intill benen. Och så sken plötsligt solen igen;
och dikeskanter och backar blevo gröna på nytt.

— De' kan man kalla vårväder, anmärkte modern med blos-
sande friskt ansikte.

Pojken såg upp till henne och frågade tvärt:

— Va' ska vi göra i stan, mamma?

— Först ska vi dricka kaffe på restaurangen, svarade fadern
i hennes ställe och såg med ens så stolt ut, som om han bjöd
på en amerikaresa allra minst.

— Och sen ska vi gå på cirkus, du Lill-Per, utropade modern
med häftig lycka i stämman.

— Och så åter vi middag hos faster Lisa, tillfogade fadern.

Pojken skrek till och gjorde ett vilt skutt av glädje. Men
lika plötsligt tycktes han komma till insikt om hur illa sådant
överensstämde med den värdighet långbyxorna gav honom, ty
han samlade sig genast och började gå lugnt, med stel rygg och
långa, struttande kliv. Han kom lite före. Föräldrarna tittade på
hans högtidliga rygg och logo lyckligt mot varandra.

Men strunt i det, så länge fjolårsvassen räcker,
det sägs, att kossan finner kosten ganska läcker.
Vi får ju nöja oss, vi folk, med allsköns surrogat,
det vore fö till fö, som råmade om bättre mat.

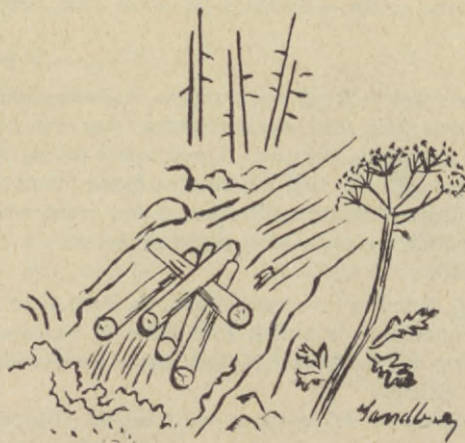
V.

Glad påsk för resten! Nå, den festen är väl över,
när detta blad ni får (det blad ni bäst behöver).
Ni fick väl edra ägg, fast tiderna är vrånga?
Den strama linjen kräver inte just så många.

VI.

Vårflodsveckor, längtanstider — man sin Karlfeldt
känner —
samma unga längtan än i unga sinnen bränner.
Argt och gammalklokt på våra dagars ungdom klan-
kar den som glömt sin egen ungdoms heta vårflodstankar.
Låt vår ungdom vara ung, högt ärade magistrar
— mycket nog ändå vår klarande april förbistrar!

MARCO P.

— Vet du, sade han och tog hustruns arm under sin, jag tror
de, var minst arton år sen jag var på cirkus sist!

— Åh, sade hon och tryckte hans arm lite. Hon själv hade
aldrig varit på cirkus. Och ändå — fast hon såg fram mot hän-
delsen med ett barns förtjusning — kände hon sig allra lyckligast
för att han skulle komma dit igen. Han och pojken. Hon tänkte
att hon nog skulle komma att se lika mycket på dem som på det
andra.

De gingo tysta, lyssnande till fågelkvittret, helt uppfyllda av
en stilla glädje. Men efter en stund blev pojken livligare, det
började spritta i kroppen på honom, benen knyckte, som hade
han all möda att hålla dem i styr; rätt vad det var gav han upp
ett jubelskri och störtade från vägen, jagade en lysande citron-
fjäril inåt busksnåren. Och när han väl kommit i gång stod han
inte att hejda, han sprang i sicksack över vägen, ibland före,
ibland efter föräldrarna, för var tjugonde meter gjorde han en
ny avstickare utåt terrängen. Hela tiden skrek och hojtade han:
han var indian, han var rövare, han var ”fasttagare” om vart-
annat. Fadern myste belåtet: precis på samma sätt hade han

själv varit allt möjligt romantiskt i sin barndom. Men modern blev orolig, den där underliga känslan av upprördhet som gripit henne redan i hemmet, som en smitta av pojkens sinnesrörelse, växte sig allt starkare inom henne. Lill-Per hade alltid varit livlig och fantasifull. Men hon tyckte med ens det var något överdrivet, extatiskt över hans livlighet. Hon ropade gång på gång till honom att inte trötta ut sig. Han hörde henne inte ens. Mannen skämtade med hennes oro.

— Äsch, sade han, låt pojken vara glad du bara —!

— Ja, ja, visst får han vara glad, svarade hon och hängde med ängslig blick i ögonen fast vid den lilla ostrygt skuttande figuren framför dem.

Och så — lika plötsligt som han flammade upp, lika plötsligt slocknade han. De hade inte hunnit mera än halvvägs då han blev stilla och tyst, han slokade med huvudet som en vissnande blomma, ansiktet förlorade sin friska färg, fötterna släpade.

— Men ä' vi inte framme snart, klagade han med ens.

— Men kära barn, utbrast modern, du ser ju själv!

De togo honom, en i vardera handen, mellan sig. Det hjälpte ett litet stycke. Men efter en stund började han igen; det var som om en oresonlig och förbittrad otålighet vaknat inom honom. Han ville vara framme genast, på minuten. Föräldrarna fattade det inte; han hade gått samma väg många gånger förr, ibland sent på kvällen efter en hel dags lek, utan att bli trött. De gjorde allt för att lugna honom. Då började han käxa efter vatten. De lovade honom mjölk när de nådde staden. Men han ville inte ha mjölk — han ville ha vatten ögonblickligen!

*

Det var mycket folk på restaurangen, söndagsfirande från Stockholm och folk från omgivningarna, som kommit för att titta på den nyanlända cirkusen. Lunds måste slå sig ner nästan mitt i lokalen. Lill-Per höll sig tyst den första minuten; men så fort han tillfredsställt sin nyfikenhet på den ovana omgivningen utbrast han otåligen, glömsk av sina förra protester:

— Jag skulle ju få mjölk, ju!

Den klara, distinkta barnrösten hörs ofta dubbelt så långt som en vuxen människas; och folk runt omkring reagerade genast och vände sig mot familjen. Modern böjde sig skyndsamt över pojken och viskade:

— Seså, Lill-Per, de' kommer snart mjölk! Pappa har sagt till flickan —

Han avbröt ögonblickligen, egensinnigt och krävande:

— Men var ä' hon då? Jag ser henne inte! Jag vill att hon ska komma nu!

Nu böjde sig fadern över honom, upprörd och generad av de roade blickar, han kände sig utsatt för.

— Tig Per! Man får inte tala så högt här —

Men med ett uttröttat barns absoluta hämningslöshet utropade pojken ännu högre, ännu gällare:

— Va' viskar ni så där för? Va' får man inte tala högt för?

Några unga flickor i närheten fnissade till, andra människor drogo på munnen, långt borta reste sig en man för att se efter varifrån den upproriska barnarösten kom. Servitrisens ankomst tystade mun på Lill-Per för några sekunder. Men människorna runt omkring släppte honom inte med ögonen, de liksom väntade ett nytt uppiggande avbrott i söndagstristessen. Fadern satt stel som en eldgaffel i ryggen och smuttade på kaffet, hans ansikte hade en ansträngt oberörd min, men var eldrött och svettigt. Modern hade blivit blank i ögonen av sinnesrörelse, hennes läppar darrade. De vågade inte se på varandra. De kände sig som sutto de på en estrad, utställda som kuriositeter för tusen granskande, roade, nyfikna och kritiska blickar. Så fort

hon såg att pojken bälgat i sig mjölken placerade hon lockande en smörgås framför hans näsa.

— Se här, Lill-Per, sade hon ivrigt insmickrande i hopp om att tuggandet skulle täppa till munnen på honom, se här vad du får —!

Han tittade tveksamt på den frestande tallriken några sekunder, så sköt han den beslutsamt ifrån sig och skrek grinigt:

— Jag vill inte ha nån smörgås — jag vill ha mat!

Det blev för mycket för fadern: han darrade av vrede, av ansträngning att lägga band på sig inför den förväntansfulla och delvis irriterade massan av främlingar och gav pojken en nästan hatfull blick.

— Nu går vi, sade han tvärt, med hård röst, och kallade på servitrisen, som även hon väntande stannat i närheten.

— Ja, ja, vi går på cirkus, utropade Lill-Per genast och lyste upp, som om allt det här andra varit ett martyrium för honom också, vi går på cirkus!

Med den egensinnigt käxande pojken mellan sig avlägsnade de sig genom en korseld av blickar. Bådas ansikten voro lika olyckliga och pinade.

Men pinan blev inte så mycket längre nu. Då de kommit ned på gatan stramade pojken upp sig en stund och travade på, med ansiktet stelt av spänning och blicken riktad rakt framåt. Föräldrarna gingo inbundet tysta och grubblade; de visste inte vad de skulle företa sig, då cirkusen började först om en timme, ingen vågade föreslå något, ingen ta upp barnets ovanliga och underliga beteende till diskussion i det retliga tillstånd de befunno sig i. Och så började pojken igen:

— Men när ska vi gå på cirkus, då? Du sa ju att vi skulle gå på cirkus, pappa! Du sa ju de' —

Fadern ryckte till, som om någon dragit ett grovt sandpapper över hans blottade nerver, och hukade sig ner, gripande sonen i axlarna.

— Men unge då, fräste han uppretad, va' har de' tagit åt dig? Ä' du alldeles —?

Modern lade varnande sin hand på hans axel.

— Men Per — Per, tänk på att vi ä' på gatan —!

Han rätade på sig, inseende att hon hade rätt, men nästan skakade av vrede.

— Förbannat också, mumlade han mellan tänderna, jag skulle ha lust att ge honom ett ordentligt kok stryk!

— Nej, nej, bad hon, medan tårarna började tränga fram under ögonlocken, låt oss gå hem till faster Lisa! Han kanske bara ä' trött och blir bättre —

Han nickade buttert. De togo pojken mellan sig och fortsatte framåt gatan. Men efter bara ett par steg proteserade pojken, han stretade mot med fötterna, kastade överkroppen bakåt, ryckte och slet i deras händer och skrek i ett:

— Vi skulle gå på cirkus, ju, vi skulle gå på cirkus, ju, vi skulle —!

Då förlorade fadern tålmodet, han böjde sig ner, lyfte upp den sprattlande pojken och tryckte honom hårt fast i armarna.

— Nej, sade han häftigt, nu åker vi hem! Den här dan ä' i alla fall förstörd, de' ska gud veta!

Och så åkte de bil hem, pojken grinande, slängande med huden, de två vuxna tysta och beklämda.

*

Det blev en dyster eftermiddag, fast solen lyste från den vårbåla himlen. Faderns vrede hade gått inåt, då han inte genast kunnat ge uttryck åt den; han såg inte ens åt de andra, utan tog hastigt på sig arbetskläderna och gick ut i trädgården, där han emellertid mest blev stående sysslolös, fundersamt och buttert

(Forts. å sid. 23)

LUFFARN

En kärlekshistoria

av

EINAR MARK

I halkvintern i oktober kom luffarn. Illa skodd och illa klädd. Trasor och hasor. Och mitt för Jakobs i Huljet satte han sig. Sedan satt han där, orkade inte opp helt enkelt.

Jakob ut! Blank i ögonen av nyfikenhet och skinande blank över hela det godmodiga ansiktet. Ett ansikte, som alltid speglade någonting. Dum var han ingalunda, Jakob. Men det, att han ärvt en liten fin gård och aldrig behövt tänka längre än från farstubron till skogsgärdet, ja, det blev faktiskt en del tröggång i tankebanorna genom det där. Så när intrycken kommo på, var det mest ansiktet och ögonen, som återspeglade dem. Tankarna, de kommo långt senare.

Nu speglade Jakobs ansikte ett misstänksamt och häpet medlidande. Ty människa är ju människa, men strykare är också strykare.

Misstänksamheten skärpte rösten.

— Å' han sjuk?

Intet svar. Jakob stod bredbent framför luffaren och teg, för godhjärtad att lämna honom åt sitt öde, för trögtänkt att hitta på råd med ens.

Då kom Erik Nils-Karl sättande från sin kåk på andra sidan vägen. Hade sett alltihop genom fönstret och var stormbelåten över möjligheten att få skälla ut.

— Hönnu, hönnu, gallpep han med ilsken gubbröst. Vet du inte någon hut, du, inte sju sorters hut, ditt förnicklade skrälle, vafalls!

Han hötte med sin skarpskodda käpp och höll på att ta balans i halkan. Desto ilsknare blev han, de små pepparbruna ögonen sprutade och stucko i det pergamentgula ansiktet.

Jakob vände sävligt på sig.

— Visst är det fräckt, instämde han. Komma och sätta sig så där. Mitt på landsvägen. Och mitt för folk.

— Fräckt! Fräckt! spottade Erik Nils-Karl. Det är, så en kan gå sönder, det är det. Låta karln sitta och bli pin förärvad, ska du inte hjälpa'n på bena', ditt kadaver, vafalls?

Jakob stod häpen.

— Hö . . . va' . . . menar ni mej?

— A'-ha'-a', stönade luffarn, där han satt.

— Där hör du, pep Erik Nils-Karl. Hjälp opp en, sä'r jag dej.

— Minsann, om det inte är det som jag stått och grunnat på hela tiden, sade Jakob.

Så tog han luffarn i axlarna och reste honom med ett ryck.

— Kan han stå på bena' själv?

— Tack, det tror jag.

Han svarade likgiltigt och trött, som om det inte angick honom. Men Jakob blinkade småslugt: mål i mun i alla fall, inte så illa farligt med honom.

Erik Nils-Karl besvarade inte blinkningen.

— Sätt i gång, pep han.

— Var just meningen, det, sade Jakob, han nästan bar mannen upp på verandan. Men där lät han honom sjunka ner på bänken, ställde sig själv framför, bredbent. Ansiktet speglade: stor och räddhågad obeslutsamhet.

Erik Nils-Karl linkande efter, så fort ben och käpp förmål

— Å, du store, snälle, söte, ett sånt vrak, ett sånt elementskat snille till person, halvgrät han i förtjust ilska. Sätter han inte karlkräket ifrån sig precis som ett paket, och så står han där och drular och bligar ut! Hönnu, hönnu, ska du öppna dörrn i dag eller inte, vafalls?

— Jag sitter bra, där jag sitter, avbröt luffarn plötsligt, med samma trötta, likgiltiga röst. En ung karl ännu, med infallna drag, halvt igengrodda av skäggstubb, barkade av väder och

vind. Halmgul mustasch slokande över munnen, håglöst och uppgivet som hela karln. Ögonen vattnigt blå utan uttryck. Men för det mesta såg han i backen.

— Om jag får sitta en stund, så ska jag gå sen.

Jakob lyste upp.

— Jag tror nog jag kan lirka ut litet mat till honom, sade han välvilligt.

Men nu var Erik Nils-Karl över honom, sannerligen drämde han inte till honom med käppen, tvärs över den bastanta skinntröjan, så det sjöng i ryggbastet.

— Är du en karl, du, stormpep han. Är du en kristen människa eller en hundturk, vafalls? Opp med dörren, säger jag dej!

Uppmaningen var onödig. Dörren slogs upp med en duns, och där stod Emilia. Hushållerskan.

— Vad är det om?

Lång och rak, litet kantig, ena armbågen vasst ut från sidan, blekt, energiskt ansikte, ungdomligt ännu och vackert. Blicken vandrade från den ene till den andre, strängt frågande.

Men ingen svarade, inte heller Erik Nils-Karl, som med ens blivit det gamla ofarliga gubbtroll han var.

Emilia teg inbitet, med hårt hopknipna läppar.

Till sist måste Jakob därnå.

— Du behöver inte ha nå't besvär med honom, Emilia, sade han mycket hastigt. Han kan gott stanna härute.

— Dumheter! En är väl folk! snäste hon av.

Så försvann hon, men dörren lät hon stå öppen.

Jakobs ansikte speglade igen — en ny, stor häpenhet.

— Minsann, om jag begriper det, han rev sig i nacken bortom luvan. Härom dan stängde hon mitt för näsan på en av dom.

— Men nu stängde hon inte, du! högg Erik Nils-Karl in, taper igen.

Längre hann han inte.

— Tänker ni släppa in hela vintern! ljöd det vredgat och högt där inifrån.

Utän ett ord mer tog Jakob luffaren i axlarna och hjälpte in honom, det gick som på beting.

— Men Erik Nils-Karl vände pustande om till sitt. Gå in oombedd som en annan strykare, det ville han inte, så nyfiken han än var.

Tordes inte för Emilia.

— — —

Ingenting märkvärdigt med luffarn. En karl som folket är mest. Hunger kan göra vem som helst slak i knäveckan, man kan inte se ut som en prins, när man stryker landsvägen, och liknöjd och led på allting kan man bli. När man ändå vet med sig, att det är oförvållat, hela eländet. Arbetslöshet nämligen — det hade han betyg på.

Han fick stanna i gården. Det var den tiden, då man kunde börja lunna fram ved ur skogen i kristid betalar sig sådant rätt bra. Där fick han hjälpa till, och så med en hel del annat dessemellan. Villig karl och inte så dum.

Nej, det märkvärdiga var med Emilia.

I början snäste och fräste hon värre än någonsin, och Jakob fick i sig, hundra gånger så visst som en, att barmhärtig skulle man vara och människa och kristen, men något hem för strykare var Huljet inte i alla fall.

Jakob var med på noterna. Han rodde fram med en liten an tydning till luffarn.

Sju resor värre!

— Nu när man börjar få litet nytta av honom! Nu är det så dags!

Så lät det. Hur Jakob vände sig, illa lät det. Ty Emilias

Luffarn ska ur huset . . .

märkvärdighet höll i sig. Hon fnurrade och fräste. Och vacker var hon, och ung var hon, och inte kunde man bli arg på henne heller. Omöjligt, hur man bjöd till. Ett par gånger, hade han brusat upp. Men i stället för att bli arg då, som han väntat, hade Emilia liksom ljusnat till och sett på honom med något liksom väntande i blicken. Det förvirrade honom.

Det är inte bra att gå omkring och fundera. Jakob stod inte ut i längden, han måste ner till Erik Nils-Karl och slussa ut det allra värsta.

Erik Nils-Karl svällde av skandalglädje och skadefröjd. Den sprack ut i förtjusta skällsord.

Sagolik dumhet, enastående trögtänkt, obotlig tjockskallighet, obegriplig blindhet på bägge ögonen. Kunde ju ett barn begripa, hur det hängde ihop, ett barn, ett kräk, ett oskäligt djur, en stolle, en dumbom, vem som helst utom Jakob.

Emilia var kär naturligtvis. Kär i luffarn! Och han ville inte ha henne förstas. Erik Nils-Karl undrade inte på det, ett sådant rivjärn till person! Och Fredriksson, luffarn, var ju en ung karl med framtiden och flickorna för sig. Men nog var det en innerlig fänighet av Jakob att föda honom. Om Erik Nils-Karl vore husbonde i Huljet, visste han nog, vad han gjorde.

Jakob svarade ingenting. Ansiktet speglade i häpnad, häpnad och åter häpnad. Men så småningom också något annat.

Alldeles som när magen är i olag och man har tagit ricinolja, just så mullrade det inom honom, det rent av värkte — så arg, så topp tunnor miljoner arg var han.

Tänka sig, att Emilia — Emilia — ville kasta bort sig på en så'n där!

Men?

Han ville ju inte ha Emilia, Fredriksson?

Hm. Det var något lidande i det där. Men på samma gång: Inte ha Emilia!

Som om hon inte dög åt den där! Släkt var hon med Jakob,

av god familj alltså, vacker var hon, skötsam och duktig var hon, visste karln inte det minsta hut och begrepp?

Med förargelsen dovt värkande i bröstet, kom Jakob in i köket. Och när han såg Emilia stå där som vanligt vid spiselns hans spis, och slamra med ringarna, hans spisringar, och röra i grötgrytan, och när hon vände sig halvt emot honom med sin vanliga, liksom väntande blick — så, med ens, rann det över, alltsammans. Allt som han gått och burit på och funderat på och plågats och pressats av, allt det där.

Fattad av en plötslig, obändig vrede, slog han näven i bordet.

— Jag vill inte veta av det, hör du! skrek han. Luffarn ska ur huset och därmed jämnt!

Emilia ryckte till och betraktade honom förvånad. Men så började ögonen spela, och hela ansiktet lyst upp.

— Gärna för mig, sade hon.

Jakob hörde det knappt.

— Ska du ha någon här på gården, så är det mig, gick han på.

I detsamma hejdade han sig: var kommo egentligen de orden ifrån? Nog kan man vara gemen, men därför behöver man väl inte . . . nej, det här var då bort i tok!

Men i detsamma kände han Emilias armar kring sin hals. Hon slöt sig tätt till honom, och hon talade liksom rakt i munnen på honom:

— Det är ju det jag väntat på hela tiden, att du skulle säga det här, sade hon.

Och så kysste hon honom, resolut och eftertryckligt.

Jakobs ansikte speglade: häpnad som vanligt, häpnad, häpnad och åter häpnad. Men en lycklig häpnad.

— — —
Det har lyst tredje gången nu, så det blir bröllop snart. Erik Nils-Karl tillskriver sig förtjänsten av sakens lyckliga utgång.

— Hade jag inte skrämt det förnicklade skrället till bondtupp, så hade det aldrig blivit någon fest, säger han.

Luffarn är kvar.

Stillsamma påskfunderingar

(Forts. fr. sid. 12)

tiden och inga understöd. Bruksboden, där arbetarna "togo på bok", slogs igen och de strejkande fingo svälta.

Strejken bilades och arbetarna måste gå med på, att Andersson avskedades. I tre års tid fick han vandra från arbetsplats till arbetsplats utan att få något arbete. Så kom han till Stockholm. Dit rådde inte brukspatronens bannlysning, så där fick han arbete.

Det är ju så länge sedan, det där, och det är andra tider nu och andra seder. Det är inte längre så svårt för de besuttna och för arbetarna att förstå varandra.

Ja, nog har den gamle fått kämpa, innan han kommit så långt, att han nu sitter i sin egen stuga i sin levnads afton "medan åren siktas långsamt över tinningarna grå", som Dan Andersson skrev.

Och nu gå vi ut och se på hans ägor.

— Här ser du mina minsta, säger han och tar ömt och varsammt upp en kyckling i handen, en liten gul dunboll, som tryggt kurar ihop sig och försöker slumra i Anderssons stora, varma hand.

Ett par nya byxor (Forts. fr. sid. 20)

seende ner i jorden, som om den skulle kunna ge honom svar på varför dagen, som begynt så hoppfullt, fortsatt så olyckligt. Modern bytte på Lill-Per och lämnade honom sedan åt sig själv, i tanke att det var bästa sättet att få honom att skämmas. Men hon själv kunde inte få honom ur tankarna. Hon sysslade i köket, men lyssnade hela tiden inåt kammaren. Det var så underligt tyst där inne. Hon kunde inte fatta det: Lill-Per hade aldrig varit tyst av sig. Hon tyckte det låg något hotfullt, skrämmande över tystnaden. Till sist kunde hon inte hålla sig längre, utan gläntade försiktigt på dörren. Då hade Lill-Per lagt sig i utdragssoffan. Och han sov. Klockan fyra på eftermiddagen. I första ögonblicket stack det till inom henne av skräck: han måste vara sjuk! Men plötsligt fick hon se att han tagit ner sina nya långbyxor ur garderoben o. höll dem i famnen, hårt slutna intill bröstet, med ena byxbenet i sin hopknipna näve —

Hon log med ens, ett ljust, förstående leende, och skyndade efter mannen. När han motvilligt och tjurigt låtit sig dras till kammardörren skrattade hon lågt och sade:

— Ser du, ser du — de' var bara byxorna! Dom blev för mycket för honom, den stackarn —!

Han stod tyst en stund och betraktade sonens blossande ansikte. Det ryckte i hans munvinklar, men han försökte dölja det, vände sig bort och muttrade ringaktande:

— Äsch, ska man inte kunna få nya byxor och ändå orka gå på cirkus?

Han har ett tjugotal kycklingar att se om, och jag ser på honom, att han trivs med det arbetet.

— Och här har jag planterat en ny rad äppelträd.

När jag på kvällen kryper till kojs i kökssoffan, tänker jag: Ska Andersson själv få uppleva den dag, då de nyplanterade träden bära frukt? Säkerligen inte. Men ändå vårdar han sig ömt om träden. De skola blomma och bära frukt åt de efterkommande.

Det är givande att i dessa tider av hat och förstörelselusta möta en man, som osjälviskt tänker på att bygga upp till kommande släktens nytta och glädje.

SEDERHOLM & C:o
STOCKHOLM 9

**Förbands- &
sjukvårdsartiklar**

PATIENTERNAS SPALT

Wårby begär ordet

Wårby slott.

Från olika sanatorier runt om i vårt avlånga land få vi då och då några glimtar ur deras dagliga, mer eller mindre soliga liv, men sällan eller aldrig står det något om livet på ett konvalescenthem.

Detta faktum har länge irriterat ett gammalt anrikt slott från 1700-talet, som ligger vid en lugn och stilla vik av Mälaren. "Skulle inte jag, som i forna dagar härbärgerat både kungligt och adligt folk, kunna våga yttra mig", tänkte det gamla slottet och sträckte på sig så det blev en stor spricka i muren.

Jo, här må ni tro det är liv och rörelse, — dygnet om höll jag på att säga, men efter kl. 1/2 10 är det släckt och tyst. (Fast man vet ju aldrig om inte ett gammalt hederligt slottspöke tager sig en promenad genom den öde korridoren.)

Men som sagt var, ungdomen roar sig så gott den kan och inget ont i det, äro de så till på köpet sjuka så är det ju ännu bättre om de kan hålla humöret uppe, det är en lika bra medicin som fiskleverolja o. dyl. Och det vill jag lova att de roar sig.

Interiör från matsalen.

Vad sägs t. ex. om en slädfärd genom en mörk skog med snötyngda granar, upplyst helt svagt av en stjärnklar himmel och facklor som kasta ett fladdrande sken över snön och gav buskar och träd stora mystiska skuggor. Det var vackert må ni tro, hästarna sprang så manen flög och andedräkten stod som en sky ikring dem. Efter en timmes färd körde hästarna fram genom röda, gula och gröna marschaller till "stora trappan".

Stelbenta men glada och pigga tumlade ungdomarna ur släderna, med stort besvär arbetande sig upp ur hö, filter och schalar. Så travade hästarna hem till sitt lugna stall igen och flickorna samlades i matsal och dagrum sedan de från att ha varit vandrande klädbylten antagit en mera mänsklig skepnad. Det bjöds på kaffe, bullar och kakor och det smakade tydligen bra, för varken kaffe eller kakor behövde trugas bort. För att göra det ännu festligare tändes det levande ljus på alla bord, ljusen brann så stilla och lugnt och spred ett så behagligt sken, men så voro de också stöpta här på Wårby. Ack ja, — precis som på den gamla goda tiden!

14 dagar senare har de åter hittat på något spektakel. Denna gång var det en kabaré arrangerad av patienterna själva. Där

Flygelbyggnad.

fanns alla möjliga typer, söta småflickor och lantliga skönheter, frisksportare, swingflickor och nalensnåjdare m. m. Publiken var vänlig nog att bedyra att kabarén var nästan lika bra som det underbara kaffe och kakor som efteråt serverades.

Så förgick den lördagskvällen under muntert prat, skämt och allsång.

Men nu skall ni inte tro att de bara roar sig i det här gamla slottet. Ånej. Här har vi en handarbetslärarinna som undervisar oss i handarbeten, knyppling och konsten att sy kläder. Gamla blusar bli som nya, skulle man kunna säga!

(Torka disk och servera få vi också lära oss.)

Den senaste storartade idén av Syster Märta, som så snart hon hinner för kuponggrubberier hittat på något att sysselsätta oss med, har tagit form av en studiecirkel. Ämnet är lit-

teraturhistoria och har vunnit stort intresse. Så om det är någon som vill ha reda på några fakta om våra litterära storheter, så fråga flickorna på Wårby.

Att patienterna trivs förstår ni nog och som ett lysande exempel kan jag nämna en flicka, som då hon kom hit för ett halvår sedan vägde 40 kg. och nu har ökat till 60 kg.

Nu har ni fått en liten inblick i livet på Wårby konvalescenthem och nu hoppas jag ni förstår hur trevligt och bra man kan ha det, om det bara finns litet god vilja från patienterna och litet förståelse och människokärlek från ledningens sida.

Så där ja, det var skönt för ett gammalt slott att få yttra sig någon gång.

Adam.

Lötrapsodi

Promenadvägarna ha den sista tiden blivit mera befolkade, och ett och annat par ha till och med synts upplugna på ett staket i en söderslutning. Kamerorna arbeta flitigt. Än är det den utvalda, ibland en grupp och de mera avancerade söka sina motiv omsorgsfullt för eventuella bildtävlingar. Det är solen som lockar ut bina på flustret. Och vårens melodi, Lili Marlene, visslas och sjunges hela dagarna. På hallen slumrar man behagligt in vid de melodiosa tongångarna.

En stor del av januari och februari visade sig solen mycket sällan, och sanningen att säga blevo vi trista lite var. Biografkommittén gjorde ett försök att rycka upp oss med "Midnattssolens son", och den lyckades ty den fick överlag god kritik. En biografställning i vår matsal är en familjär tillställning. Det bjuds en stunds underhållningsmusik innan programmet börjar. Publiken strömmar in, och det ser onekligen lustigt ut när en del "gummor" slå sig ner och börja sticka på en duk, en slipover eller något annat. Men det gäller att ta vara på stunderna, så att tröjan blir färdig till Eriks födelsedag och vantarna till lillpojken innan vintern blir vår. Några "gubbar" sitter försjunkna i en tidning eller tidskrift. Det pratas och skrattas och till den sista swingen stampar man takten. Med ens ligger "salongen" i mörker och tystnad. Apparaten börjar surra och förspelet är igång. Det blir några ögonblicks skrapande med stolarna. Grammens huvud skymmer duken, och man vill ha fri sikt. Så går spelet vidare, men när det är som mest dramatiskt tar akten slut och ljuset flödar. En grammofonskiva får underhålla medan man byter rullar. Stickningar och tidningar plockas fram, filmen diskuteras och chokladpojken kommer med sin låda men hinner knappt tillgodose alla förrän bytet är färdigt. Handlingen spinner vidare och efter sex à sju akter är det roliga slut, och vid kvällsmjölken bedömes filmen, och man har tillfälle konstatera att smaken är "forskellig".

Läroverksadjunkten Ivar Ambjörn höll i mitten av februari ett intressant föredrag om Island, och vidare ha vi haft besök av fröken Jenny Holmåsén, som berättade om missionen i Indien, och fröken Elsa Greiffe talade över ämnet: "Guds ledning". Det är i samband med föredrag i Strängnäs dessa gjort en avstickare ut till oss, och vi äro tacksamma för att de gjorde sig detta extra besvär.

Ett välkommet avbrott i enformigheten beredde oss de kända gluntsångarna Ernst Körner och Gustaf Folke. "Magistern", Ernst Körner, föredrog också en del solosaker i den gladare stilen samt en del imitationer, vilka mottogos med rungande applåder. Vid tillfället konserterade även hotell Rogges utmärkta orkester, herrarna Génetay.

Vinterns tredje frågetävling hölls mellan lag från Eskilstuna och det övriga Sörmland, och mot tipsen tog smederna hem se-

gern. Landsorten hade ett starkt lag på papperet, men det hjälpte föga när det kom till kritan. Länsmetropolen vann de tre ronderna, men landsorten har lovat komma igen.

Studiecirkarna i svenska språket och matematik arbeta tråget. I den förstnämnda delta ett tjugotal. Svensk språklära var under skoltiden nästan ett straff. Signaturen har ännu inte glömt den gång vi i stället för läsning av Gösta Berlings saga fick satslösning. Vår lärare var sent ute till första lektionen, och när han halvspringande passerade parken bredvid skolan lågo vi i fönstren och hejade i all välmening. Tyvärr uppskattade inte vår ståtliga "Napoleon" — det var hans smeknamn — vår uppmuntran utan befallde fram de hatade satslösningböckerna allt under det han torkade svetten ur pannan. Ve den som den gången kallat en subjektiv predikatfyllnad för ackusativobjekt. Men nu är det annorlunda. Lektionerna komma som ett behagligt avbrott.

Och fram i vår kommer examen i form av en trevlig avslutning.

T.

Ung kärlek (Forts. fr. sid. 13)

Men här kunde de inte förbli stående, så han tog hennes hand och de började gå på måfå. Inte ner mot byn, det aktade de sig mycket noga för. Folk skulle titta på dem, kanske dra på munnen en smula och småungarna, ja, småungarna, glina, som alltid sade saker som de föll sig . . .

— Det är snyggt idag. Jag menar vädret, sa han. Rösten svek. Hon fnissade litet och tittade ner på skospetsarna. — Joo!

Det blev tyst en lång stund.

— Och detta hemska krig. Folk skjuter ihjäl varandra överallt. Hans röst var djupt indigerad. — Jaa, så som dom slåss!

— Joo, — hon suckade länge för sällskapets skull.

När de hade suckat färdigt och tänkt över problemet löste sig förvirringen en smula. De började skratta av rakt ingen orsak. Bara de tittade åt varandras håll, bubblade skrattet.

Hon tittade ofta med ett gillande ögonkast på hans slätkammade kalufs och för varje gång hon tittade, sträckte han på sig en aning. Han kände själv hur det doftade om honom.

— Det luktar gott, sa hon. — Är det hårvatten, det där?

— Nää, det är pomada, hårpomada, jag menar kräm, som man stryker på. Fet kräm, handlarn har den, — svarade han i nonchalant ton.

Nu hade de plötsligt berget rakt framför sig, hur det nu kunde komma sig. Nej, hon var ännu inte för fin att traska omkring och kliva fram däruppe. De hoppade från sten till sten och lekte tafatt med varandra. Plötsligt snavade hon och just som hon skulle trilla omkull, tog han ett stadigt tag i henne. Då tittade hon upp och såg nyfiket på honom, rakt in i ögonen.

(Forts. å sid. 28)

Läkerol

Den
gör
Er
gott!

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

CAPABLANCA DÖD.

Förre schackvärldsmästaren José Raoul Capablanca har avlidit i New York. Han var född i Havanna 1888. Med Capablancas bortgång har schacklivet förlorat en av sina största. Han var den födde mästaren. Han lärde schackspelet av sin fader, och historien förtäljer att han som knappt 5-åring besegrade sin läromästare. Som 12-åring var han redan Cubas starkaste spelare, och vid 21 års ålder vann han amerikanska mästerskapet. År 1921 slog han världsmästaren Lasker, men förlorade titeln till Aljechin 1927. En revanschmatch kom av olika anledningar aldrig till stånd.

Capablanca noterade stora framgångar även under de senare åren. Tillsammans med Botvinnik vann han en turnering i England 1936, där Aljechin kom på sjätte plats, och i nationstävlingarna i Buenos Aires 1939 nådde han ett bättre resultat än Aljechin. — Vi återge här ett äkta Capablanca-parti från en turnering i Moskva 1935.

Indiskt parti.

Capablanca.	Ragosin.
1. d2—d4	Sg8—f6
2. c2—c4	e7—e6
3. Sb1—c3	Lf8—b4
4. a2—a3	Lb4×c3†
5. b2×c3	d7—d6
6. Dd1—c2	0—0
7. e2—e4	e6—e5
8. Lf1—d3	c7—c5
9. Sg1—e2	Sb8—c6
10. d4—d5	Sc6—e7
11. f2—f3	

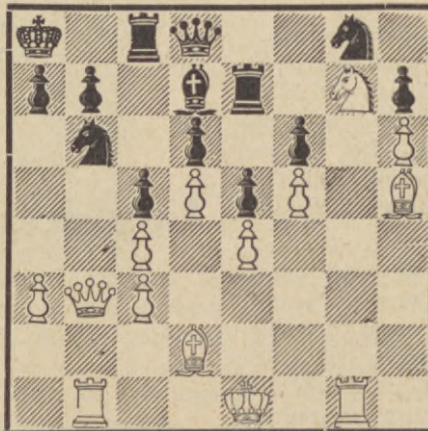
Efter en mönsterigill spelöppningsbehandling övergår nu Capablanca till ett direkt kungsangrepp genom frammarsch av flygelbönderna.

11. —	Sf6—d7
12. h2—h4	Sd7—b6
13. g2—g4	f7—f6
14. Se2—g3	Kg8—f7

Det svarta majestätet beslutar att i god tid söka sig en säkrare tillflyktsort.

15. g4—g5	Se7—g8
16. f3—f4	Kf7—e8
17. f4—f5	Dd8—e7
18. Dc2—g2	Ke8—d8
19. Sg3—h5	Kd8—c7
20. g5×f6	g7×f6
21. Sh5—g7	Lc8—d7
22. h4—h5	Ta8—c8

23. h5—h6	Kc7—b8
24. Th1—g1	Tf8—f7
25. Ta1—b1	De7—f8
26. Ld3—e2	Kb8—a8
27. Le2—h5	Tf7—e7
28. Dg2—a2	Df8—d8
29. Lc1—d2	Sb6—a4
30. Da2—b3	Sa4—b6

Ställningen efter 30. —, Sa4—b6

31. a3—a4!

Efter omsorgsfulla förberedelser. Svart kan ej antaga bondeoffret, 31. —, L×a2. 32. Da2!, Ld7. 33. Se6, L×e6. 34. d×e6 jämte Lf7, och vit vinner.

31. —	Tc8—b8
32. a4—a5	Sb6—c8
33. Db3—a3	Db8—f8
34. Ld2—e3	b7—b6

Läget är förtvivlat, när som helst kan det förkrossande Tb—g2 väntas.

35. a5—a6	Df8—d8
36. Ke1—d2	Dd8—f8
37. Tb1—b2	Df8—d8
38. Da2—b1	b6—b5

Det finns inte mycket att välja på. Att med Df8—d8—f8 invänta nädestöten är föga angenämt.

39. c4×b5	Sc8—b6
40. Db1—a2	c5—c4
41. Da2—a3	Dd8—c7
42. Kd2—c1	Tb8—f8
43. Tb2—g2!	Dc7—b8
44. Da3—b4	Tf8—d8
45. Tg2—g3	Td8—f8
46. Sg7—e6!	

Naturligt för Capablanca, att springar-draget skulle ske i ett moment av högsta kraft.

46. —	Ld7×e6
Eller 46. —, Tc8, 47. L×b6. 48. a7!	Te7—c7
47. d5×e6	Sg8—e7
48. Db4×d6	Uppgivet.
49. Tf1—d1	

Lösningar:

Julpristävlingen. Uppgift nr 1. Vit vinner: 1. Tf8†, T×f8. 2. Dh8†! Uppgift nr 2: Vit spelar 1. Td5! Efter lottning har följande blivit pristagare: Första pris, kr. 10:—, Verner Frank, Landskrona, andra pris, kr. 5:—, May Långgren, Skurholmen, Luleå; bokpriser, Albert Fredin Stockholm och Birger Pallin, Norrköping.

Januari. Nr 1. Vit vinner: 1. Tf8†, T×f8. 2. Dd5†, Tf7. 3. D×a8†, Tf8. 4. D×a2†, Tf7. 5. Da8†, Tf8. 6. Dd5†, Tf7. 7. Ta1 matt. Nr 2. Vit gör remi: 1. f4, a5! 2. f×g5, a4. 3. Kg3, a3. 4. Kh4, a2. 5. g3! Tablå!

Februari. Nr 1. Matt i tre drag: 1. Se6†, D×e6. 2. Dh6†! — Nr 2. Vit vinner: 1. Le4†, K×h5. 2. D×h8!!, D×h8. 3. Kf7!

J. R. Capablanca.

Et och Annat

Glädje- ämnen

Våren är här — äntligen! När detta skrives — den 19 mars har termometern nämligen stigit från —21 till —18 grader på en enda förmiddag. Vi mötte också

på lunchrasten det första värtecknet, en herre utan örönskydd, vilken väckte ett enormt uppseende. Han befanns emellertid vid närmare efterforskning vara en s. k. värskald, vilken var på väg till en tidsningsredaktion för att med denna utmanande vår(o) klädsel söka dupera en optimistisk redaktör.

Ett annat värtecken

är att Priskontrollnämnden, som hela vintern suttit infrusen på Hotell Regina i K. Huvudstaden (rekommenderar sina trevliga matsalar!) nu tycks ha blivit upptinad av vårsolen och uppvaknat till liv och gärning. Sälunda har den meddelat, att kaninen, som kostar kr. 4:50 kg. även i fortsättningen skall kosta 4:50.

Däremot har nämnden ännu inte lyckats komma i förbindelse med hönsen, vilka inför den stundande påskhelgen förklarar att de vill ha minst 50 öre kg. mera för värpningen. Som det nu är har värphönornas fackförening f. ö. fullt upp att göra för att tillfredsställa efterfrågan på svarta börsen.

Det blir en påsk utan ägg

men vad gör väl det, när det finns finfin lammstek för 5:20 kilot. Och köttkonserverburkar alldeles fulla med den härligaste sås, ävensom något kött och ben? Dessutom lax à 18 kr. kg., rökt ål och andra delikatesser. Vi miljonärer ha inga som helst bekymmer för påskens matsedel (vi glömde förresten de ungerska ankorna!) och vad den övriga befolkningen beträffar finns det fortfarande saltströmming och potatis. Samt björklöv till våren, som enligt en professor lär vara alldeles fullt av de härligaste c-vitaminer.

Strålände tider

gå vi alltså till mötes. Lövsprickningen kommer att bli en ny nationalfest i likhet med kräfttiden, surströmmingstiden och Märten gås. Vårskalderna skola besjunga ej blott björkarnas sus utan även dess arom och vitaminhalt.

Frågan är bara om det blir någon lövsprickning i år. Det ser knappast så ut. Men vi få väl vara lika optimistiska som denna tidskrifts redaktion, som härmed utger ett vårnummer med ett högst optimistiskt och vårlikt omslag.

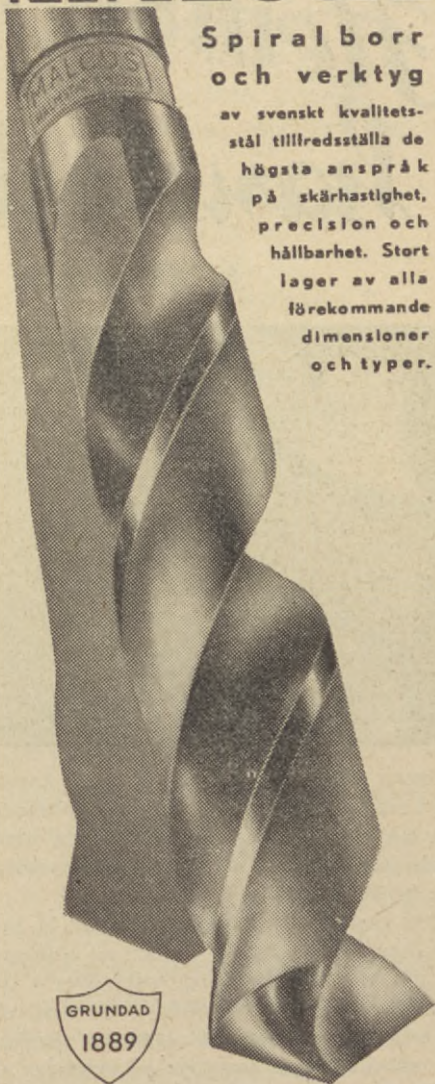
Glad påsk!

Juan.

MALCUS

Spiralborr och verktyg

av svenskt kvalitetsstål tillfredsställa de högsta anspråk på skärhastighet, precision och hållbarhet. Stort lager av alla förekommande dimensioner och typer.

GRUNDAD
1889

A.-B. MALCUS HOLMQUIST - HALMSTAD

— Ja, mina gossar, Försynens allmakt är stor. Det finns inte det minsta lilla krypp, som inte har sitt latinska namn...

JORDEN RUNT

Tuberkulosen ökar i Tyskland — på grund av flyglarm! Den tyske rikssundhetsledaren, dr Conti, känd även i Sverige från ett besök för icke så länge sedan, har inför en krets utlandsjournalister givit några detaljer om läget i Tyskland just nu.

Dr Conti meddelade bl. a. att tuberkulosen är i tilltagande i Tyskland. Han menade att mörklägning och luftlarm öka dispositionen för tuberkulos. Likaledes ha folks tänder blivit sämre, vilket sammanhänger med svårigheten att ordna kalktillförseln genom exempelvis ost

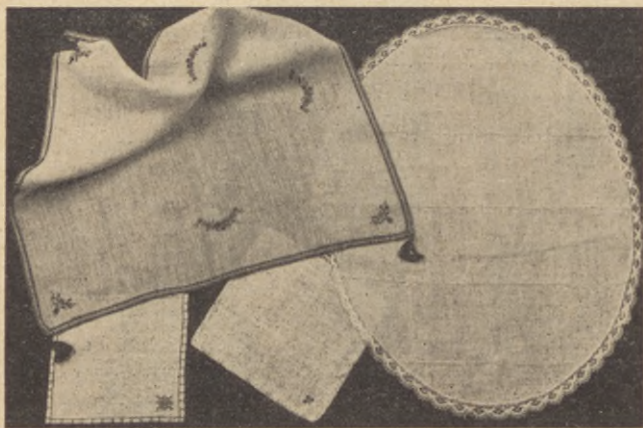
och mjölk. När det gäller stimulantia säger sig dr Conti vara avgjort mer emot tobak än sprit.

Tuberkulosen härjar i Belgien. En svensk dam, som efter sju månaders vistelse i Bryssel nyligen återvänt till Sverige berättar, att svältande människor fylla Bryssels sjukhus. De flesta föräldrar gå själva utan mat för att barnen skola få så mycket som möjligt. Tuberkulos och engelska sjukan äro bara två av de olika allvarliga sjukdomar som barnen och tonåringarna i allt större antal falla offer för. Tandläkarna stå hjälplösa, då endast mjölk och fiskleverolja skulde kunna rädda barnens tänder.

En halv liter mjölk får man var åttonde dag. Potatis finns inte. Brödet liknar hopklistrat sågspån, och det kvarts kilo smör, man nu får per månad, smakar tvål.

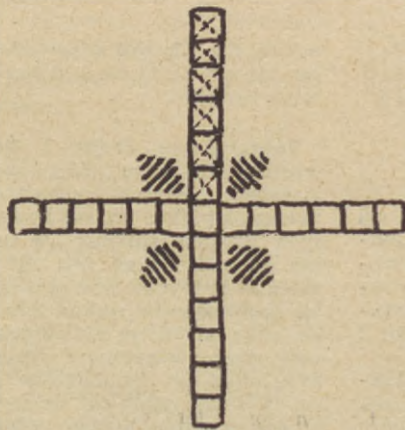
Hemslöjd OCH handarbeite

Sildukslinne

Denna gång skall vi ägna oss åt ett kupongfritt material, som ännu finns i handeln och det är sildukslinne. Det är ett stadigt och bra linne att arbeta i, det för sig utmärkt och är oerhört starkt samt går bra att tvätta. Som synes alla fördelar, då det inte heller är dyrt.

Den eleganta brickduken på bilden är inrutad med ett sömsätt som kallas myrgång och för att tydligare förklara detta följer här en skiss. Myrgången sys över 4 trådar på så sätt, att man alltid tager raka stygn på rätsidan och alltid sneda stygn på avigsidan. (Avigsidans stygn äro streckade på skissen). Det blir alltså ett slags korsstygn på avigsidan. Genom att draga till varje stygn ganska kraftigt bildas hål i tyget, så att sömmen verkar hålsöm, utan att någon tråd dragits ut. På skissen äro

Myrgång

Patienternas Förening

Telefon:
23 40 10

Postgiro:
3721

Alla handarbetsgarner erhållas fördelaktigt från Otto Elmgrens A.-B. Särskilda fördelar äro: firmans enorma sortering av alla slags garner samt lägsta möjliga priser.

Otto Elmgrens AB.

L:a Nygatan 19

STOCKHOLM

även de små stjärnorna, som finns här och där på brickduken, utritade. Både dessa och myrgången äro sydda med vitt D. M. C. eller Molinégarn med tanke på de många tvättar en brickduk skall genomgå, men de kan också utföras i någon pastellfärg eller t. ex. gråsvart, som ser fint ut.

Spetsen (här knypplad) sys fast med cordonnésöm, d. v. s. man kastar tätt, tätt med något grovt brodérgarn — helst D. M. C. nr 10 — och drar åt hårt, så att det bildas liksom en blank rulle. Om man sticker fast spetsen på maskin först, blir det stadigare att sy denna söm.

På lysduken finns också lite myrgång, som sammanbinder korsstygnsmotiven på långsidorna. Ett hemvävt band utgör här kantavslutningen.

De små dukarna på bilden äro medtagna för att visa, hur man kan taga vara på småbitar av sildukslinne och få trevliga brödkorgs- och téservetter, mellanlägg o. s. v. den ena är fällad med hålsöm och samtidigt syr man kanten genom att ta ett stygn om hela fällen vid t. ex. vart fjärde hålsömsstygn. Den andra lilla servetten är helt enkelt kantad med ett rutigt bomullstygtaget på snedden. Ett namn eller ett litet motiv i korsstygn i ena hörnet piffar alltid upp.

Carin Kernell-Karkoff.

Ung kärlek . . . (Forts. fr. sid. 25)

Han höll henne fortfarande i sitt grepp och så hände någonting högst otroligt.

Den där lilla munnen, de där rara, pigga ögonen, den där näpna, mjuka gestalten!

Det flimrade för hans ögon, när han kysste henne. Inte på munnen, i hastigheten blev det nästippen.

Och sedan tog leken bums slut. De såg sig skamsna omkring och kunde inte göra annat än klättra ner på landsvägen igen.

Ja, han kysste henne och hon låtsades se mycket ond ut, men det lyckades inte riktigt, i nästa stund log hon igen. Så vände de tigande tillbaka, skiljdes under lindarna i hagen och gick åt var sitt håll. Ibland vände sig båda om och vinkade åt varandra.

— Jag ska arbeta, — tänkte han — och du ska vara hos mig, om du vill förstås . . . Om du vill, av egen, fri vilja . . . —

Han kände sig vek i hjärttrakten och därför visslade han en strof. Mor och far fick inte märka hans glädje. Inte behöver man se så lycklig ut, när man bara tagit sig en promenad, hämtat litet frisk luft. Nej, så lycklig behövde man inte se ut!

Nô Erk i Löckås kom te Västeråsen

Si dä va så si, att ja geck dar hemma i lagårn å môka å så te kråka. Å då kom hu da dära despensiärsöstra, älle va dä ä hu ä.

Hu kom dar bort i lagårn å ställde sek te å schana å bliga på me dar ja satt å dro Zara, da gamla skällekoa. Hu hette Zara, för nôr hu va späkalv, va fargubben te darra å feck höra i a tocka dära radiumlöda, å i da löda va där a sjongerska sum da kallte Zara. Å hu sjong så urslia grannt, så gubben töckte han på nô vis skulle hedra'na, så döpt'en späkalven te Zara.

Men nu sto hu, då dära despensiärska å vesste la inte va hu skulle sega. Men så slapp dä ur'a: "Dä ä mule", sa'na. "Mulen", sa ja, "dän seter i ara äenn". Å då teg'a e stunn. Men så sa'na. "Dä va skröpelitt va I sar skrangleter å mager ut, å skrövlar å harklar gör I mä. Dä ä'la bäst I följer mä me te ena doktare i Burås." Å ja, min fattie sundare sa'la dä: "Dä ä'la inte a'ent å göra, nôr hu seger't."

Å så dro'a iväg mä me te Burås te dadäringa sjukstöva för lungera. Dar feck ja gå i en långer gång å bliga alldeles sjölver, å ja så inte te att varelse. Man så va dä att skönke, å dar hörde ja att dä smala i att masadra' bak da'dära skönket. Ja geck'la dit å dro unna förläten, å dar förstå I, sat an hal'an hoper mä kvennfolk, ja klöv la in å sate me ijamte dom framför e dôr, sum dä sto nôt konstit på.

Rätt sum vi sät där, kum dä ut en kår mä stora schvarta glasöger. "Kum in!" rôt'n te, man dä va ingen sum geck in, å så feck'en se me, där ja sat. "Dä ä'la bäst att I följer mä in först", sa'n dä. Å ja förde'la mä'n in i ett a'ent rum mä en halan hoper kånstiga möjänger. Å, där stöp'an in me i ain storer maskin. "Sett", sa'n, å ja sate'la me, å så släckt'en lyset. Å ja sät dar, å ja ska sega er att ja kände me harahjartader, nôr dä börj'te knäppla å surra i dä dära maskineriet.

Så sa den däre kårn te me att ja skulle ännas. Man då sa ja te'n, "att ante doktarn tror me ella inte, så har ja sutat här å gjort dä hela ti'a."

Te slutet så had'en glott nôk på me igånom da dära ruta, för nu sa'n nôt te a söster sum ja inte begrep. Å da där'a söster'a, hu dro iväg mä me upp i e anner våning. Dar stöpte hu ner me i a storer säng. Å dar feck ja legga å kôva å harkla, mens da små snälle goe söstra skåla ikring me å passte um me mä b'æ mat å a'ent.

Nôr ja legat i e veka, älle så, skulle la ja få hasa me ur sänga. Man se då hade ja hat'et så bra, så ja velle'la inte ge me iväg upp.

Man nôr ja väl kômmet upp, geck ja här sjölver på da häre

EN ANGENÄM PÅSKHELG

tillönskas av:

- Aleman, Alice, Doktorinna, Odengatan 22.
 Allektro, Ingeniörsfirma, Hudiksvallsgatan 8.
 Branting, Georg, Advokat, Västmannagatan 1.
 Carlsson, Oscar, Byggnadsfirma, Mäster Samuelsgatan 20.
 C. T. C., A.-B., Nybrokajen 7.
 Danielsson, J. & C:o, Rehnsgatan 16.
 Ekman, Oscar & C:o, A.-B., Stureplan 19.
 Engstrand, Gunnar, Grosshandl., Nybrokajen 5.
 Eriksson, H. P., Skinnvaru A.-B., Regeringsgatan 17.
 Ervæus, Erik, Läkare, Kyrkogårdsvägen 4, Enskede.
 Folket — Samarbete, Försäkringsanstalterna, Kungsgatan 5.
 Fliesberg, Ingeniörsfirman, A.-B., Nybrogatan 3.
 Gadelius & C:o, A.-B., Eriksbergsgatan 1 A.
 Gardinmagasinet, Sveavägen 25—27.
 Gejrot, Nils, Tandläkare, Stadsgården 6.
 Johannesson, John, Tandläkare, Fridhemsplan 23.
 Kungsholms Bilelektriska Service, Fridhemsplan 38.
 Källqvist, Hans, Tandläkare, Birger Jarlsgatan 8.
 Laser, S., Pålsvärfirma, Jakobsbergsgatan 6.
 Lindeen, S. Pålsvärfirma, Drottninggatan 12.
 Lindners Pelsvaruindustri, A.-B. Birger Jarlsgatan 18.
 Livsmedels-Centrum, Vasagatan 23.
 Lundin & Törnberg, Pålsväruaff., Mäster Samuelsg. 12.
 Lundqvist, Axel, A.-B., Drottninggatan 28.
 Maison, Pierre, Grevgatan 39.
 Olsson, O. A., Pålsväruaffär, Norrlandsgatan 13.
 Olsson, Harry, Körsnär, Nybrogatan 63.
 Pettersson, J. T., Byggmästare, Roslagsgatan 9.
 Pontån, Bröderna, A.-B., G:la Brogatan 29.
 Rosenberg, G., Tandläkare, Regeringsgatan 9.
 Sandahls Pålsväruaffär, Humlegårdsgatan 19.
 Schneider, J., A.-B., Västmannagatan 1.
 Schubert & Son, A.-B., Grevturgatan 29.
 Ström, Karl H. A.-B., Tunnelgatan 20 B.
 Stockholms Skofabrik A.-B., Brännkyrkagatan 167.
 Superior, A.-B., Nybrogatan 7.
 Tomtcentralen, A.-B., Kungsgatan 6.
 Wahlström & Widstrand A.-B., Bokförlag, Regeringsgatan 83.
 Varubelåningen, Roslagsgatan 34.
 Väring, A.-B., Kungsträdgårdsgatan 10.

gånga, sum da gjort här nere i skogen. Å ja ska sega att ja kände me hjartenöpen, nôr ja tänkte på kråka å katta darhemma. För se, bôrte kan'la våra bra, men se darhemma ä dä'la vörnast i alla fulla fall. Dä ä säkert dä.

Wigard Haglund.

A.-B. Petterson & Nilson

50 SVEAVÄGEN 50

(vid Adolf Fredriks kyrka)
 TELEFON: 1113 59

Stort lager av
MÖBLER
 samt
 Begagnade möbler

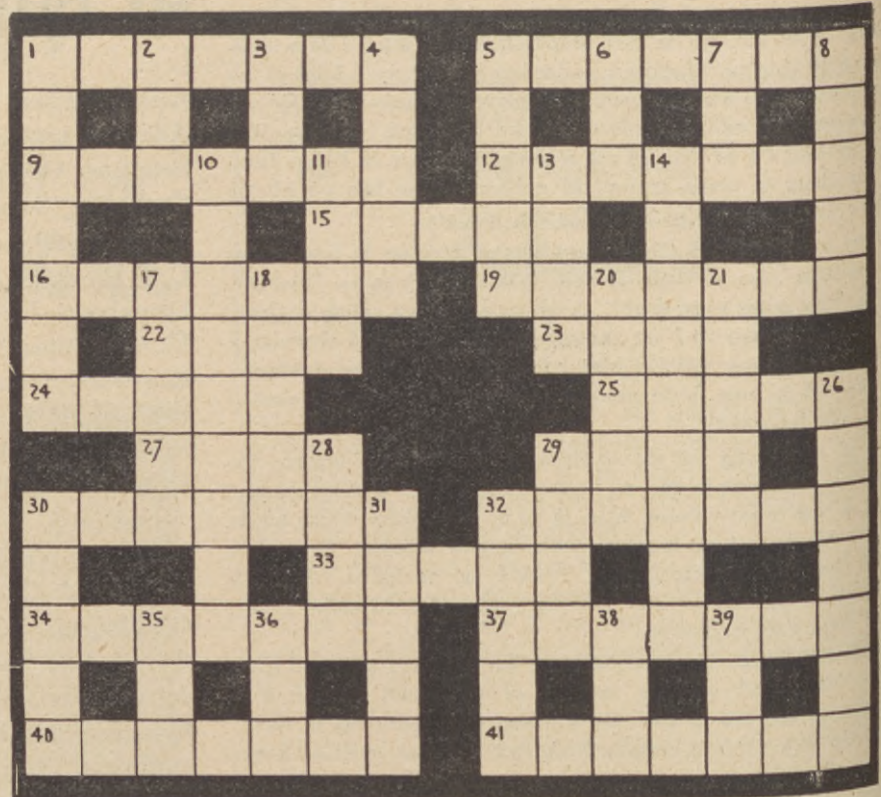
SYMASKINER

VELOCIPIEDER

KORSORD NR 4

VÄGRÄTT:

1. En vigg som är som en sfär. (7)
5. "Nu löser solen sitt blonda hår . . ." (7) (Pär Lagerkvist)
9. Brukar det göra efter för många sådana. (7)
12. Bör man i regel göra med brev. (7)
15. Man har inte roligare än man gör sig. (5)
16. Halländsk station och par far. (7)
19. Det är ett grännsfall. (7)
22. Aga. (4)
23. Så kan man lova. (4)
24. Verkligt bistra tider. (5)
25. För sabel och ärter. (5)
27. Var varje so enligt Mose tro. (4)
29. Stark sytråd. (4)
30. Pansarbåt som ligger lågt på vattnet. (7)
32. För skrivbordsmänniskor en praktisk underbyggnad. (7)
33. Rött men föga sött. (5)
34. Består oftast av fattiga riddare. (7)
37. Svensk historia för gymnasiet. (7)
40. Importera vi från Lappland. (7)
41. Ett silvervitt grundämne. (7)

LODRÄTT:

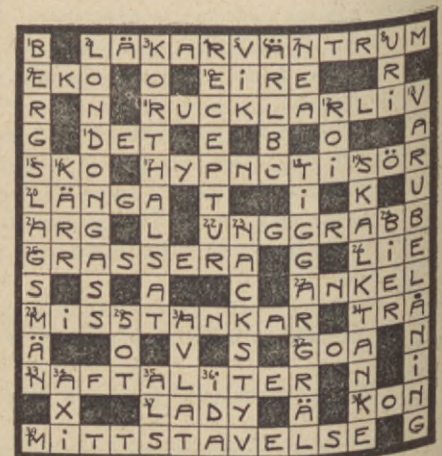
1. Brukar finne vara. (7)
2. Han roar ännu en stor läsekrets. (3)
3. Tackoffer. (3)
4. En dag i värsta julbrådskan. (5)
5. Ha vi sett i fransk film. (5)
6. "— ej över fädrens ära, envar har dock blott sin!" (3) (Tegnér)
7. I Delsbostintans prästbetyg. (3)
8. Fågel och såsom fåglar i morgonstunden. (5)
10. De trognaste kvinnorna äro inte de blonda och inte de brunetta utan de —. (9)
11. Ett sista ord. (4)
13. Pamp i öster. (4)
14. Rörlig park. (9)
17. Karet är ett. (5)
18. Det är ett åkdon. (5)

20. Den stummas fader. (5)
21. En väldig börda vilade på hans axlar. (5)
26. Kaffer. (7)
28. Däröf berättar Alaskagreven. (4)
29. Gubben ä' gammal . . . (4)
30. En olycka av mindre betydelse. (5)
31. Erik den heliges ben. (5)
32. Simuleras av nervös talare. (5)
35. Förädlade enbär. (3)
36. Rädningen av Nobile. (3)
38. Pålägg. (3)
39. Överskott. (3)

Lösningar

till korsord 4 skall vara oss tillhanda senast den 20 maj. Insändaren av den först öppnade rätta lösningen belönas som vanligt med en femma. Lösning i juni-numret.

Lösning till korsord nr 3

Pristagare blev fru Maria Bornholm, Furusundsg. 15 II, Stockholm.

BORLÄNGE

Verners Konditori

BORLÄNGE

Trädgårdsservering Rekommenderas

I vårt väl sorterade lager erbjudes EDER OLJOR - FÄRGER - FERNISSOR av högsta in- och utländska fabrikat. TAPETER I RIKT URVAL A.-B. ALGOT TAPPER, Borlänge
Telefoner 113, 259

BORLÄNGE

NI EKIPERAR EDER
alltid fördelaktigast hos

NORÉN KLÄDER

Tel. 214 BORLÄNGE Tel. 214

BORÄS

Garnaffären HÄRVAN

BORÄS

REKOMMENDERAS

BORÄS

LAGERBODEN, BORÄS

Den moderna detaljhandeln för alla
sammällsklasser

Specialité: STRUMPOR - TRIKA
LAGERBODEN, BORÄS

AXEL HEDLUNDS

Måleriaffär

Engelbrektsg. 7 - BORÄS - Tel. 132 42
INFORDRA KOSTNADSFÖRSLAG!

BORÅS

Elektriska Installationsaffären
Sven Haggström, tel. aff. 100 58, bostaden 117 33. Utför Kraft- och belysningsinstallationer, lokaltelefoner och ringledning. Försäljer Material och glödlampor. **Reparationer. Entreprenör** för Borås Stads Elektricitetsverk

GÅ RAKA VÄGEN TILL
Beklädnadsaffären CENTRUM
Österlånggat. 53 - BORÅS - Tel. 133 59
NÄR NI SKALL EKIPERA EDER

MARCONI—TJERNELD
KVALITETSMOTTAGARE
RADIOCENTRALEN
G. ANDERSSON
L:a Brogatan 30 Telefon 148 47

Vid behov av fotografering
Kom ihåg
ATELIER WALLANDER & WERNLUND
Stora Brogatan 7 Telefon 142 01
Inlämna Edra filmrullar för framkallning och kopiering hos oss.

J. A. Johanssons Eftr.
CLAES W. ANDERSSON
Glasmästeri, Glassliperi & Inramningsaffär
Lilla Brogat. 4 - BORÅS - Telefon 104 92

Axel Höberg — Rörläggarfirma
Utför: Värme- och Sanitetsanläggningar av alla slag. Ång-, Kok- och Tvättanläggningar. Program och kostnadsförslag på begäran. Tel. bost. 121 54, förråd Magasinsgatan 131 32.

Borås
Fabriksnederlag
DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS
FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA

Borås Elektriska Affär
ÖSTERLÅNGGATAN 21 TELEFON 109 38
FÖRSÄLJER ALLT INOM BRANSCHEN
UTFÖR ALLT INOM BRANSCHEN

DOMNARVET
SUNDKVISTS MEK. VERKSTAD.
Ornäs vägen - DOMNARVET
Telefon Ornäs 90

Tillverkar Skärmaskiner för konfektion samt övriga mek. arbeten av alla slag

GYNNA ANNONSÖRERNA!

ENKÖPING

Populärt för sitt goda kaffe och sina läckra konditorivaror, är
Grand Konditori
Mottager beställningar, och bricker hembäras efter tillsägelse. Tel. 827

Aug. Sjömans
GARN & MANUFAKTURAFFÄR
REKOMMENDERAS

Enköpings Begravningsbyrå
Tel. 106 Kyrkogatan 33 Tel. 106
(Nära Busstationen och Stora torget)
Vår uppgift är att taktfullt och försynt ordna allt, som står i samband med begravningen. — **Allt inom branschen till billigaste priser.** — Ombesörjer svepningar även i Uppsala och landsorten — Vänd Eder därför vid behov med förtroende till oss. - **BALSAMERING.**

A.-B. K. A. SCHILDS
SÅGBLADSFABRIK
ENKÖPING
Tillverkning av:
Bågfilsblad, maskinsågblad, slitsfräsar o. metallfräsklingor av högsta kvalitet.

J. NYBERG & C:o
ENKÖPING
SPANNMÅL, GRÄSFRÖ, UTSÄDEN,
FODER- OCH GÖDNINGSÄMNE
Telefoner 134 och 174

SELMA JANSONS EFTR.
MANUFAKTUR- och
KONFEKTIONS-AFFÄR
Tel. 48 REKOMMENDERAS

JUELLS RÖRLEDNINGSBOLAG
Stureplan 1 ENKÖPING Tel. 183, 824
Värme- och Vattenledningsinstallationer
Utför: Gas-, vatten- och avloppsledningar. Alla slags värmeledningar. Brunnborrningar för anskaffande av vatten. Vattenklosetter. Toalett- och badrumsinredningar. Rostfritt sanitetsgods m. m.

FELIX BLOMQVIST
UR- & GULDSEMEDSAFFÄR
Tel. 243 — ENKÖPING — Tel. 243
Armbandsur vattensäkra och stötsäkra
PRESENTKORT — REPARATIONER

Herm. E. Sjöberg
— NYA FÄRGHANDELN —
Kungsgatan 17. Tel. 288.
Stor sortering!

J. ZETTERDAHLS
— SKROT AFFÄR —
Hamnstation, Enköping. Tel. 289.
Köper: Skrot, Lump, Metaller, Stickylle, utrangerade Bilar m. m.
Säljer: Rör, Räls, Balk, Spislar, Bilunderreden m. m.

ENKÖPING

ENKÖPING S
KVARNSTENSFABRIK
ENKÖPING — TELEFON 193
tillverkar maskiner för kvarnar och spannmålslagerhus, utför ritningar och planerar nyanläggningar och ombyggnader — Specialtillverkning av säll och sorteringsanläggningar för mineralier och andra produkter.

AGDA BORÉNS
Kafé, Matsalar & Pensionat
REKOMMENDERAS
GOTT KAFFE — GOTT KÖK
Tel. 746.

FOTOGRAF
ESKIL ANDERSSONS EFTR.
Inneh.: JOHAN DAHLBERG.
Fotografiskt magasin: Stora Torget.
Fotografiateljé: Kungsgatan 19.
Fotografier i alla moderna utföranden samt seriefoton. — Förstoringar o. inramningar. — Fotografering i hemmen, även på landsorten.
Tel. Fotomagasin 129. — Bost. 283

ESKILSTUNA

A.-B. Lundin & Lindberg
METALLVARUFABRIK
ESKILSTUNA. — Telefon 13 64
Husgerädsvaror i koppar och aluminium. Presentartiklar i tenn.

MODELLFABRIKEN
G. N. SKÖLD — Kungsgatan 61.
Telefon 26 70 — Bostaden 32 70
— ESKILSTUNA —
Tillverkar alla slag av gjutmodeller

MARTIN NORDVALLS
PLÅTSLAGERI
Bergsgatan 4. Tel. 24 35. Ankn. Bost.
UTFÖR ALLT SOM TILLHÖR YRKET
Reelt utförande! Humana priser!

BETALD ANNONSPLATS

FALUN

ETT HÅL ÄR INTET HÅL
om Ni låter Konststoppa Edra trasiga kläder, mattor, schalar, strumpor hos **BRITAS KONSTSTOPP**
Bergmästareg. 29 FALUN Tel. 12 58
(mitt emot Missionskyrkan)
10 års praktik inom och utom landet.
Obs! Enda konststopp i Dalarna som utför arbetet själv.

BILSKROTNINGSCENTRALEN
Tel. 23 81 FALUN Tel. 23 81
Köper och säljer begagnade bilar och motorcyklar — Utrangerade motorfordon uppköpas.

FALUN**A.-B. BRÖDERNA RYLANDER**

Tel. 5 44 FALUN Tel. 5 44

Utför Värmeledningar och sanitära anläggningar. Försäljer från lager rör, rördelar, armatur, vattenklosetter o. tvättställ

Åkeri & Lastbilscentralen

i Falun sammanslagna åkerier

REKOMMENDERAS

Tel. 30 41, 30 42, 30 43, 30 44.

Sedan 75 år

ledande i speceribranschen

Knut Lindholm A.-B. Falun**Vänd Eder med förtroende till
FALU BEGRAVNINGSBYRÅ**

Telefon 278

Ombesörjer allt i branschen Även till landsorten. — Filial: Svärdsjö. Tel. 71

A.-B. A. VIKLUNDS**GLASMÄSTERI**

Specialaffär i GLAS och RAMAR

— KONSTHANDL —

Falun: Åsgat. 23. Tel. 6 39, 22 69
Borlänge: Borganäsväg. Tel. 5 44

Husmoderföreningarna landet runt använda de garanterade hemfärgerna

HÄRVAN och FENIX

LJUSÄKTA — SMETFRIA

Tillv.: A. W. Herdins Färgverk A.-B.
FALUN

BETALD ANNONSPLATS

GÄVLE**Sjömanskyrkans Café**

GÄVLE

REKOMMENDERAS

Tobaksvaror - Konfektyrer m. m.

— Tel. 3 04 —

THE BE - p i p a n

av äkta BRIAR-ROT

Pris 5:25, 8:—, 12:—

Knut Johanssons Eftr. - Tobakshandel
Drottninggat. 14, GÄVLE. Telefon 7 58**Ökad omsättning
— ökad kundkrets**

Första halvåret 1941 nåddes en omsättning av över 4,2 milj. kr. — en ökning med 800 tusen kr. Över 8,000 gävlehus håll ordna nu sin varuanskaffning genom

konsum alfa**GÄVLE****S. HEMSTRÖMS SPECERIAFFÄR**

Tel. 26 95 STRÖMSBRO Tel. 26 95

REKOMMENDERAS

Kappor o. Klädningar

STÖRSTA SORTERING

GÄVLE KAPPMAGASIN

**Prova Sambageriets
Knäckebröd N:r 1**

Telefon 15 72

Telefon 15 72

Praktiska Byggnadsaktiebolaget

Hamntorget 1 — GÄVLE — Tel. 29 68

Utför allt inom branschen. Infordra offert.

BETALD ANNONSPLATS

GÖTEBORG**J. W. BERG**

Mekanisk Verkstad. Slipar o. Varv

Pa HÄLSÖ

Tel. Bohus Björkö 103, 70, 114.

Bost. 109.

HALMSTAD**Velocipeder**

bättre och billigare än någonsin!

A.-B. MASKINFABRIKEN REX

Halmstad

VID BESÖK I HALMSTAD

ät på

HALMSTADS FOLKRESTAURANTER**K. G. TELLANDER****BLECK- & PLÅTSLAGERI**

Tel. 901. Fredriksvall, Halmstad.

Bästa plåtslageriarbetet till hus och nybyggnader. Plåttäckningar under garanti.

Aktiebolaget O. F. JANSSON

Brogat. 47. HALMSTAD Tel. 703 o. 3073

Byggnadsplåtslageri, takmålning samt alla slags bleck- och plåtarbeten.

BILLGREN lagar cyklar,

grammofoner, primuskök, vågar, kassaapparater och f. ö. allt, som inte är "olagligt".

BILLGRENS VERKSTAD

Stenvinkelsgat. 9. Tel. 13 51

BETALD ANNONSPLATS

HUDIKSVALL**MANUFAKTUR & GARNAFFÄR
DAM & HERREKIPERING**

— RESEFFEKTER —

alltid väl sorterat lager av senaste nyheterna i branschen.

HUDIKSVALLS MANUFAKTUR A.-B.**WALLNERS ALLMOGEDRÄLL**

är en handduksväv av högsta kvalitet, tillverkad av rent, långfibrigt linnematerial.

Handdukar av denna vävnad äro därför mjuka, behagliga och hållbara.

Illustrerad katalog på begäran.

Wallners Helsinginne-industri

HUDIKSVALL

Besök**L. HAGSTRÖMS Herr- & Damfrisering**

Tel. 4 38. HUDIKSVALL, Storgatan 41

Utför allt vad till yrket hör

Förstklassig permanentondulering

HÄLSINGBORG**CARL ÅBERGS Maskinverkstad**

Hälsövägen 31.

Tel. 103 86

HÄLSINGBORG

Tillverkar mindre specialmaskiner o.

apparater. Utför maskinreparationer

KALMAR**Dr Thure Nilsson**

Slottsvägen 5. — Tel. 31 85.

LUNGSJUKDOMAR**BIL**

-OLJOR

-TOPPAR

-BÄRGNINGAR

-GARAGERINGAR

-DÄCK och SLANGAR

-REPARATIONER

BENSINSTATION.

A.-B. SIFVERT & FORNANDER

S. Vägen 30, Kalmar. Tel.: 7, 2 15, 15 15

RING UPP oss eller gör oss ett besök, då Ni är köpare av FRÖ eller UTSÄDES-
SPANNMÅL. Vi erbjuda Eder fullständig sortering av utsädesvaror i förstklassiga kvalitéer och till konkurrenskraftiga priser.**Aktiebolaget Kalmar Frökontor**

(Landets äldsta och länets enda specialaffär i utsädesbranschen).

Tel. 175.

Tel. 405.

KARLSKRONA

Behöver Ni korsett, vänd Eder då till

FORTUNA KORSETTFABRIKATION

Vi tillverka allt i korsettbranschen efter mått i olika kvalitéer och prislägen.

Tillbehör säljas även i minut och engros.

Telefon: Lyckeby 200.

Postadress: Karlskrona Box 22.

KARLSKRONA**GUNNAR KARLSSONS
PLÅTSLAGERI**

KARLSKRONA — Telefon 15 04

Utför Taktäckningar med koppar
o. Galvanplåt. Rostfria plåtarbeten.
Reellt arbete till Humana priserVid behov av Ur o. Optiska artiklar
Hedersgåvor gynna**H. A. LINDSTRÖMS****UR- och OPTISKA AFFÄR**

Stortorget 11, Karlskrona. Tel. 6 28

KARLSTAD**LILIUS FOTO**

Drottninggatan 5 — Telefon 10 32

KARLSTAD

Populära nya kortstorlekar: 42, 24, 16
och 12 foton. RAMAR, ALBUM m. m.**Byggnästare KNUT HANSSON**

Stagnellsg. 3 — Tel. 1 24 64

Ny- och ombyggnader samt
reparationer.

Värderingar och besiktningar

LÅT VÅRA MÖBLERgöra Ert hem vackert och trivsamt. Det
behöver inte bli dyrt. Ni har mycket att
välja på. Vi står till tjänst med goda råd.**WARDS MÖBLER** KARLSTAD
Telefon 40 30**KRISTIANSTAD****VI SÄLJA**alla slag av byggnadsmaterial till plat-
sens lägsta priser. Ljusplywood och
Jonitex. Ivö cement.**CARL NILSSONS TRÄVARUAFFÄR**
Kristianstad. Telefon 11

Filiäl Långebro. Telefon 113

KRISTINEHAMN**Schultz Konditori**

FOLKETS HUS. Telefon 1 13 74

KRISTINEHAMN

REKOMMENDERAS

KUNGÄLVVid behov av
VÄRME- & VATTENLEDNINGAR

vänd Eder med förtroende till

ALGOT AXELSSON

KUNGÄLV — Tel. 146

BETALD ANNONSPLOTS

KVARNSVEDEN**C. J. KÄMPE**VELOCIPED- & JÄRNAFFÄR
Telefon 8, Kvarnsveden**Kvarnsvedens
Pappershandel**Kvarnsveden. Tel. 52
REKOMMENDERAS**LINKÖPING****LINDS BAGERI**Rekommenderar sina till-
verkningar av Matbröd, Kaffebröd,
Småbröd, Skorpor m. m. — Beställ-
ningar mottagas tacksamt - Tel. 53 70**A.-B. FRIDHEMS
Handelsträdgård**Dagligen färskas varor från egna
odlingar i parti och minut.**CONRADS MÖBLER & RAMAR**
CONRAD JOHANSSON.Möbelutställningslokal och kontor:
Djurgårdsgat. 2. — Tel. 28 13Glasmästeri, Ramar, Tavlor, Rullgardiner
och Mattor — Apotekarg. 7. — Tel. 40 76.**JOHN BOKLUND & C:O****MÖBLERINGS AFFÄR**

Ågatan 26 — LINKÖPING — Tel. 5 28

MATTOR — MÖBLER

BAUER & ANDERSSON

Färgeri- och Kemisk Tvättanstalt

Tullgränd 4 LINKÖPING Tel. 24 44

Vårt motto:

Gott arbete och humana priser

Lindgrens Matvaruaffär

Föreningsgatan 9

REKOMMENDERAS!

BETALD ANNONSPLOTS

MALMÖ**Olof Hanssons BILVERKSTAD**

Slussplan MALMÖ Tel. 271 26

Bostad 770 57. — Allt i branschen

Specialverkstad för

Dodge, Chrysler, Plymouth, Renault

MOTALA**REGINA-BIOGRAFEN**

MOTALA

Platsens äldsta och ledande

Föreställningar dagligen.

NORRKÖPING**KAJAS HEMBAGERI**NORRKÖPING
V. Nygatan 15 Telefon 230 28
REKOMMENDERAS!**FIRMA MARTIN JANSSON**

Godsgatan 11. Telefon 244 98

— NORRKÖPING —

Säljer: Byggnadsmaterial.

Utför: Asfalt- o. Isolationsarbeten,
Massagolv m. m.**Gustafssons Gummiverkstads A/B**

Slottsgatan 134—136 — Tel. 26 81 - 57 81

Alla slags Gummireparationer utföras
snabbt, väl och till moderata priser.**GUSTAF FR. SVENSSON, Glasmästare**

& Glashandel, Norrköping, Hospitalsg. 24.

Telefon 215 70. Försäljer alla sorters

Fönsterglas, Råglas, Katedralglas, Spegel-

glas till partipriser i parti och minut.

Tavelinramningar och insättningar av

glas till billigaste pris. Stor sortering.

Fotografiramar och Speglar.

10.411 hushållsamarbetade un-
der 1941 i Konsum för
att hålla hushållskost-
naderna nere.**Ferd. Ahlströms Livsmedels A.-B.**
NORRKÖPING

Försäljningslokaler:

Sveahallen, tel. 202 40 - 243 00. G. Torget,

tel. 281. V. Kungsg. 21, tel. 59 99. Lindö-

väg. 2, tel. 26 00. Tuna, Åby, tel. Åby 118.

Bränslevaror - Byggnadsvaror

GRANITOL-MASSA

A.-B. And. Heimer & C:o

Tel. 202 70 - 206 24 - NORRKÖPING

Byggnästare HARALD CLAESSION

— NORRKÖPING —

Hallandsgatan 5. Telefon 212 67

Utför allt vad till yrket hörer.

INFORDRA OFFERT.

BETALD ANNONSPLOTS

NYBRO**Madesjö och Örsjö
kommuners sparbank**

Öppen alla helgfria dagar kl. 10—1

A.-B. Kalksandteglfabriken NYBRO

Försäljer: Kalksandtegel, bränt lertegel,

eldfast tegel, taktegel, cement o. kalk,

kronkalk, trädgårdskalk. Brunnsringar

och cementrör. Pool-block för grunder

och andra byggnader, tretong o. tretong-

plattor för golvbeläggning ytterväggar

och mellanväggar. Förstklassigt mur-

och putsbruk lämpligt för puts och mur-

ning av tegel, pool-block och tretong-

plattor. Reell behandling. Infordra offert

Telefon Nybro 69.

NYBRO

**TANDLÄKARE
TORA TORÉE**

Järnh. O. Nyvalls hus, Långg. 16, Nybro.
Mottagning kl. 11—12 och (utom lörda-
gar) kl. 6—7. Telefon 183.

D:r Sigurd Kempe

Mottagning vardagar 10—12, 6—7.
— Tel. 413 —

NYKÖPING

Kumlins Konditori

REKOMMENDERAS!

BESÖK

Grand Biograf
NYKÖPING!

MALERIFIRMA H. F. Svensson
Runebergsgat. 16 NYKÖPING Tel. 11 02
Verkstad Prästgatan 15. Tel. 18 62.
(Gamla varmbadhuset)

Målning och lackering av möbler.
I övrigt utföres allt vad i yrket förekom-
mer. Förstklassigt och till lägsta priser.

SVEN ANDERSSON & C:O
NYKÖPING

Rep. lagareg. 16, tel. 992, 903 - Östra Storg.
13, tel. 773 - Västra Kvarng. 16, tel. 397
Kött-, Fläsk & Charkuterivaror
Billiga priser!

Sörmländska

Lantmännens Centralförening
Huvudkontor: NYKÖPING

Avdelningskontor i Eskilstuna, Flen,
Gnesta, Katrineholm, Strängnäs
och Södertälje
Mjöl, Spannmål, Torvströ, Fodermedel,
Kalk m. m.

**Läs
Södermanlands Nyheter!**

BETALD ANNONSPLATS

SKELLEFTEA

Bröderna Forslunds Automobilaffär

Telefon växel 124 80 - SKELLEFTEA.
Försäljer samtliga General Motors auto-
mobilmärken. Tillverka och försälja
**BF.-hydrauliska tippar, BF.-gengassagg-
regat** för ved eller kol. — Godkända av
Statens Bränslekommission, Gengasbyrå.

SKELLEFTEA

En angenäm kväll

får Ni vid besök på
CITY, PALLADIUM eller RÖDA KVARN
SKELLEFTEA

BETALD ANNONSPLATS

SKÖVDE

RADIOLAGRET

SKÖVDE. Tel. 13 89
Antennuppsättningar — Reparationer
Försäljer: CENTRUM RADIO

MJÖLKBAREN

KYRKOGATAN 12. Tel. 14 39
REKOMMENDERAS!
God och vällagad mat - Billiga priser
Inga drickspengar

CYKELKOMPANIET

Försäljer Velocipederna "Invictus", "Rex"
God sortering av Däck, Slangar och öv-
riga velocipedtillbehör. Vinterförvaring
emottages. Reparationer utföras fort och
omsorgsfullt. Obs! Låga priser och
prima varor. Lokal i källaren under
Näasboden vid Stora Torget. Tel. 485.

**JOHANNES SVENSSONS
Uniforms- och Civilskrädderi**

STORGATAN 11
REKOMMENDERAS i Eder väl-
villiga åtanke. — Telefon 169.

SKÖVDE TANDKLINIK

Modern tandklinik med låga taxor
Tandläkare **FOLKE AHLIN**
Mottagningstid 9—1 och 6—7. Lör-
dagar endast 9—1. Annan tid efter
överenskommelse - Telefon 12 66

DROUGGES

Elektriska Installationsbyrå

S:t Sigfridsgatan 9. — Tel. 905
Av Skövde Stads Elektricitetsverk
och Kungl. Kommerskollegium
godkänd installatör.

**Gaskök, Gasspisar och
Varmvattenberedare**

FÖR KÖK OCH BADRUM.
Tel 664 GASVERKET Tel. 664

Bror Allert

Åkeri och Reparationsverkstad

Större och mindre lastbilar. Fullständig
Reparationsverkstad. Bärgningsbil. Tel.
Kontoret 788. Ankn. verkstaden 13 88.
Bost. Sveagatan 17. Tel. 788.

SUNDSVALL

Klintens Handelsträdgård

— SUNDSVALL —
Telefon 38 03
SÄG DET MED BLOMMOR

SUNDSVALL

Allt vad Ni önska i
Sjukvårdsartiklar

finnes i
SJUKVÅRDSMAGASINET
vid torget SUNDSVALL

TUMBA

TUMBA APOTEK

Telefon 24 R. WULFF TUMBA
Medicinaldör avgå 1 gång om dagen till
Rönninge och Tullinge samt 2 ggr om da-
gen till Huddinge och Stuvsta.

UMEÅ

Föreningen Möbelsnickeriet

GRISBACKA.

Tel. Fabr. 394 - UMEÅ - Kont. 684

A.-B. H. Anderssons

Värme- & Vattenledningsaffär - UMEÅ
Värme-, ventilations- och sanitetstek-
niska anläggningar. Infordra kostnads-
förslag. Tel.-anrop: Anderssons värme

Vid komplettering av Linneförrådet
vänd Eder med förtroende till oss

DUKTYGER — HANDDUKAR

Alltid det bästa till billigaste priser
SANDBERGS, Kungsgatan 53
Rikstel. 102 UMEÅ

UPPLANDS-VÄSBY

FIRMA RICKARD ERIKSSON

Upplandsväsby. Tel. Väsby 1 och 17
VÄLSORTERAD SPECERIAFFÄR
Obs! Erkänt goda kaffeblandningar
Filial: Charlottenborg. Telefon 109

UPPSALA

C. H. SWAHN ..

Kungsgat. 43. Tel. 44 54
Entreprenör för värme-, gas-, vat-
ten- och avloppsledningar.
— REPARATIONER UTFÖRAS —

ALL SLAGS TVÄTT
mottages

till lägsta priser.
UPSALA TVÄTT (Hj. Kallenberg)
Ö. Ågatan 77. — Tel. 110, 111, 112

**EDER UNIFORM
KOSTYM eller KAPPA**

blir som ny om den kemiskt
tvättas hos
AROS Färgeri & Kem. Tvätt.
St. Persgat. 9. — Tel. 39 22

Läs och Annonsera
i —
UPSALA NYA TIDNING

VÄSTERAS

NYA KEMISKA TVÄTTEN

(Gamla mejerigården)

Sturegatan 11 VÄSTERAS Tel. 25 20
Mottager kostymer och kappor till tvätt
och pressning.

REKOMMENDERAS

VÄSTERAS ORNAMENTS MIDESFABRIK

Innehavare: A. J. ASK

Tel. verkst. 1594, bost. 34 88 VÄSTERAS
Järnkonstruktioner - Ornamentsmide
Bissräck - Balkongräcken - Koppar,
Mässing och andra metallarbeten

VÄXJÖ

**Växjöortens Kooperativa
Charkuteriförening u.p.a.**

REKOMMENDERAS!

Grand Varumagasin

i Växjö A.-B.

Rekommenderas

Ernst Johanssons

MEK. STENHUGGERI

S. Järnvägsg. 19 VÄXJÖ Tel. 23 86
— REKOMMENDERAS —
Utför alla slag av stenhuggeriarbeten.
Reellt arbete. Billiga priser.

Bloms Fotografiateljé

Storgatan 5 VÄXJÖ Telefon 23 54

PORTRÄTT — FÖRSTORINGAR
AMATÖRARBETEN

ETT VERKLIGT GOTT BRÖD

erhåller Ni alltid i

**VÄXJÖ ÅNGBAGERI
BUTIKER:**

Tel. 20 69

Sandgårdsgatan 11 — Varendsgatan 16

Sund och ekonomisk varuförmedling
har konsumenterna genom sina egna
butiker.

Konsumtionsföreningen

VÄXJÖ

ÖREBRO

K. E. ZANDERS Charkuteriaffär

ÖREBRO - REKOMMENDERAS

TEL. Fabrik: Ekersgatan 20 874

Bostad: { Sven Zander ankn. 874

{ K. E. Zander 3593

{ Norrgatan 17 511

Affärer: { Engelbrektsg. 46 3912

{ Ekersgatan 20 4156

ÖREBRO

Stil, kvalitet och god passform
utmärker KAPPAN Ni köper hos
oss. Därtill är priset det lägsta möjliga.
SANDBERGS A.-B. - Olaigatan 13
Tel. 184 74 - JÄRNTORGET - ÖREBRO

Engelbrekt **SKODON**
äro fullgoda prov på
svenskt kvalitetsarbete.

FÖRSÖK MED DEM.

Aktiebolaget

J. Pehrsson & Comp.

Vid besök i Örebro

REKOMMENDERAS
FENIX — FREDEN
TERRASSRESTAURANTEN

BERGSLAGENS ALLM.
RESTAURANTAKTIEBOLAG.

ÖRNSKÖLD SVIK

Årstidens Grönsaker o. Rotfrukter
Frö- och Plantskolealster
Allt till humana priser.

E. EDSTRÖMS Handelsträdgård,
Högländ.

Tel. 24 66 (Inneh. NORDIN) Tel. 24 66

BETALD ANNONSPLATS

MÖBELCENTRUM

Storg. 3 (vid Torget) Tel. 1165
ÖRNSKÖLD SVIK
bästa inköpskällan för allt i
branschen! — Alltid nyheter

ÖSTERSUND

JÄMTSTUGAN - Östersund

RESTAURANT - Prästgatan 30
är rätta matstället för abonnenter och
tillfälliga gäster. UTBÄRING
Telefon 472

H. E. NORDINS

Plåtslageri & Karosseriverkstad, Tottänge,
Östersund. Tel. verkst. 27 89, bost. 27 90.
Utför alla slag av plåtslageriarbeten.
Spec.: Karosseriarbeten, såväl nybyggnader
efter beställning som reparationer.
Ansvarsfullt arbete garanteras
Mångårig erfarenhet.

GUSTAF III:S CAFÉ

KYRKOGATAN 66 ÖSTERSUND
Gott kaffe - Te - Choklad - Gott bröd
Läskedrycker - Smörgåsar - Mjölks m. m.
Kaffe m. m. utbäres.
Beställning kan göras per tel. 853.

ERIK TAFLIN

Värmelednings Aktiebolag
Telefon 15 30 - ÖSTERSUND
Erkänt för sina Värme-, Vatten-
och Sanitetsanläggningar.
Begär kostnadsförslag.

ÖSTERSUND

Gröngatan 25

Östersund.

Kött, Fläsk & Charkuterivaror hos

Olov A. Johansson, Saluhallen
Telefon 4 39. ÖSTERSUND. Telefon 4 39
Genom kylskåp alltid färska varor.

Jämtlands

Slakteriförening u.p.a.

De jämtländska jordbrukarnas försäljningsorganisation för kött och fläsk. Modernt slakteri. Prima och väl behandlade varor. Gynna de affärsmän som föra våra varor, därigenom gynna Ni det jämtländska jordbrukets produktion.

Föreningens detaljaffär i Cityhallen
REKOMMENDERAS

RITZ KONDITORI

Rådhusgatan 37 Telefon 23 88

ÖSTERSUND

Vägen till

BYLINS hörna lönar sig alltid
LYDIA BYLINS Speceri- & Mejeriaffär
Prästgatan 65 — ÖSTERSUND
Telefon 16 11 Telefon 16 11

PARFYMER och EUA de COLOGNE

Tekn. artiklar i parti och minut.
A.-B. ÖSTERSUNDS FÄRGHANDEL
Storgatan 19 Telefon 4 23

IVARSSONS Auto- El. Verkstad

Prästgatan 44 Telefon 12 34
Specialaffär för allt elektriskt och för
motorfordon
LADDNINGSSSTATION

Burmans Skoaffär

REKOMMENDERAS!
Tel. 12 97, 116 ÖSTERSUND

HEDERSPRESENTER

Guld- och silverur av hög kvalitet.
LÅGA PRISER
Glasögon utprovats omsorgsfullt.
NILSSON & APPELQVIST
Ur & Optisk affär. Telefon 11 78
ÖSTERSUND

- ÖSTERSUNDS HANDELSINSTITUT -

Storg. 46 utbildar efter effektiva, grundliga metoder, dugliga bokförare, kontorister, stenografer och maskinskrivare.
Telefon 507.

Hygien hand i hand
med **ekonomi...**

SIEVERT
TVÅL-AUTOMAT

GENOM en enkel tryckning tillför Sieverts tvål-automat handen en bestämd kvantitet flytande tvål — se bilden. Portioneringsventilen är förkromad, tillförlitlig och läckagefri. I kombination med den nya flytande Cefyra-tvålen löser Sieverts tvål-automat Er "tvålfråga" på mest rationella sätt — bannlyser slöseri samtidigt som den främjar hygien och hushållning.

Säljes hos välsorterade järn- och färgaffärer.

A.B. Max Sievert

Lödlampfabriken SUNDBYBERG.

Tel. Stockholm 28 25 30.

Kör som vanligt -
kör med

G. M:s gengasdrivna bilar

G. M:s samtliga gengasaggregat äro tillverkade med all den sakkunskap och omsorg, som utmärker den svenska General Motorfabrikens bilproduktion.

Därför är det den rationellaste lösningen av dagens trafikproblem att köra en General Motors vagn med General Motors gengasaggregat.

Bakom en sådan kombination finnes även G. M:s hela landet omfattande och ansvarskännande serviceinstitution.

CHEVROLET * OPEL * OLDSMOBILE * PONTIAC
GMC * BUICK * CADILLAC * VAUXHALL

G. M. kol- och vedgasaggregat — system Svedlund

G. M. vedgasaggregat — system Imbert.

GENERAL MOTORS NORDISKA A.-B.
STOCKHOLM

HUNDRATUSENTALS FAMILJER

I HELA VÅRT LAND

enlita sedan decennier ÅHLEN & HOLMS KATALOG för sina regelbundna inköp. Våra gamla kunder veta — och nya kunder skola erfara — att alla bli lika rejält behandlade, snabbt expedierade och få den största valuten för sina pengar vid köp genom vår katalog. VÅR GARANTI: »Full belåtenhet eller pengarna tillbaka» tillförsäkrar dessutom envar absolut skydd vid varje köp.

ÅHLEN & HOLM A.-B.
STOCKHOLM 20

DEN STÖRSTA OCH LEDANDE POSTORDERAFFÄREN

BLIV KUND
HOS OSS NU!

Skriv Edert namn och adress på vldstående kupong, så sända vi GRATIS och PORTOFRITT den nya, aktuella VÅR- och SOMMARKATALOGEN.

Insänd denna kupong till Åhlén & Holm A.-B., STOCKHOLM 20, i öppet kuvert frankerat med 5-öres frimärke.

Namn _____

Bostad _____

Postadress _____

Förutvarande kunder erhålla katalogen utan rekvisition! Nr 244